

Rute 80

RØD UNGDOMS MAGASIN

Nr. 3, 1988
22. årgang
Pris: 10 kr.

OPPRØR

Sitting Bull ★ Kolonien Nord-Norge ★ Willy Haugli ★ Hunter S. Thompson ★ New Age

UTFORDRINGA

DET norske samfunnet anno 1988 preges av hvordan stat og kapital, politisk leda av Arbeiderpartiregjeringa, retter harde angrep mot folk. Stikkord som lønnslov, nedrigging av velferdsstaten, industrislakt som Jernverket og utpining av distrikts-Norge sier sitt.

Samtidig truer Fremskrittspartiet med å innta Stortinget med tredve representanter etter valget neste høst. Mange retter sinne og frustrasjoner mot flyktninger og innvandrere fra den tredje verden; Folkebevegelsen mot Innvandring har nå over 30 000 medlemmer.

På motsatt side ser vi hvordan den folkelige anti-rasistiske bevegelsen omfatter flere enn før. Og det organiseres på mange områder: Nordisk Forum med 10 000 deltakere viste bredden i kvinnebevegelsen. Miljøbevegelsen har økende oppslutning. Opposisjonen i fagbevegelsen vokser. Klassemotsetningene innad i Arbeiderpartiet fører til utbrudd og avskallinger.

Med dette som bakgrunn har det den siste tida kommet flere initiativer som tar til orde for å bygge en allianse mellom «røde» og «grønne» krefter. Rød Valgallianse arbeider for eksempel for å etablere en rød-grønn allianse til neste års stortingsvalg.

Initiativene for en slik allianse har møtt ulike reaksjoner fra forskjellige folk på venstresida. Noen mener det står for ei overvurdering av det parlamentariske arbeidet, og av hva som er mulig å få til innad i de norske parlamentariske forsamlingene. Andre steiler på at det prosovjetske NKP har blitt trukket inn som en mulig alliansepartner. Mange peker på forskjeller i politiske standpunkter mellom aktuelle deltakere i en allianse. Atter andre trekker fram at lokale forhold ikke muliggjør en slik allianse i dag, fordi det lokalt ikke finnes bevegelser som den kunne bygge på.

Hva man enn måtte mene om valget neste høst: Etterhvert som den norske kapitalismen blir utvikla i stadig mer brutal retning, øker behovet for større enhet mellom alle de som rammes av den herskende politikken. Både for å stå sterkere i de konkrete kampene som pågår i dag og som vil oppstå framover, og for å knytte forskjellige «saksretta» bevegelser sammen i en felles kamp om makta i hele samfunnet.

For på sikt handler spørsmålet om en rød-grønn allianse i stor grad om det siste. De som sier de vil stille seg i spissen for å kjempe for et samfunn hvor folk virkelig har makta, tar også på seg den store utfordringen å føre sammen interessene til kvinner og flyktninger, til «røde» og «grønne» bevegelser, i et helhetlig program.

Dette er et stort prosjekt. Det krever tålmodighet. Og det krever dristighet. Som Mao Zedong sier i et dikt et anna sted i dette nummeret av Rute 80: Grip dagen!

LEIF STEINHOLT

STYRK JENTEKAMPEN!

ARBEIDERPARTIETS stortingsrepresentant Grete Knudsen uttalte i radiointervjuer i forbindelse med Nordisk Forum i sommer at kvinnekampen i tida framover vil være en kamp for kvinner over 30. Dette begrunner hun med at vi som er unge jenter i dag, allerede har oppnådd likestilling.

Denne holdninga, som vitner om total mangel på kunnskap om unge jenters livssituasjon, gjorde seg også gjeldende på Nordisk Forum, som var fullstendig blotta for arrangementer innretta på unge jenter. Dette skjedde ikke fordi kampen blant unge jenter har nådd såne resultater at den har overflødiggjort seg sjøl, slik Grete Knudsen hevder, men er et utslag av overlatt usynliggjøring av unge jenters særegne sider, interesser og behov. Et blikk ut mot verden anno 1988 skulle være nok til at enhver som kaller seg kvinnebevisst ville avvist Knudsens utsagn som mannssjåvinistisk sprøyt, eller, i beste fall, kalt det en visjon fra en fjern framtid. Men utsikta gjennom Stortingets skittengrø vinduer er trulig ikke særlig god.

Grete Knudsen og hennes meningsfeller bør derfor overlate til oss unge jenter utafør Stortingsveggene å komme med synspunkter på hvordan det er å være ung jente i dag.

For jentekampen er langt fra ferdig utkjempa. Det står enda mye igjen. Og kanskje har vi satt oss andre mål enn det likestillingsideologene i Det Norske Arbeiderparti håper på...

ANITA HANEBO

Rute 80
RØD UNGDOMS MAGASIN

Redaksjon dette nummer: Leif Steinholt (redaktør og ansvarlig utgiver), Nicolay B. Johansen, Katrine Malmo, Rune Ytreberg og Anita Hanebo. Lay-out: Jorunn Storehaug og Leif Steinholt. Sats og trykk: A.S Duplotrykk. Adresse: Postboks 4702, 0506 Sofienberg, OSLO 5. Telefon (02) 37 73 50. Abonnement kr. 50,- (6 numre).

Signerte artikler står for forfatterens egen regning og behøver ikke være sammenfallende for Rød Ungdoms syn. Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis.

Rød Ungdom, Pb. 610 Sentrum, 0106 OSLO 1. Tlf.: (02) 37 73 50.

G L I M T

Avhopper?

Sosialistisk Ungdoms magasin *Press* er ute med nytt nummer, og på sentral plass intervjues organisasjonens nyvalgte leder Paul

håpentligvis kunne tilføre en del, sier han.

Ettersom vi går ut fra at Chaffeys periode som sentrumspolitiker er over, framholder vi nok en gang at Rød Ungdom har en utmerka studiesirkel, og at organisasjonen stadig er åpen for nye medlemmer.

Chaffey til Rød Ungdom?

Chaffey. Her får vi bl.a. vite at den unge Chaffey for seks år siden var med i sentralstyret til Det Liberale Folkepartiets Ungdom, dessuten at han liker fotball og pils på fritida. Og *Press* spør:

— Året er 2003. Finnes det en SV-gruppe på Stortinget med Paul Chaffey som parlamentarisk leder?

Chaffey tviler på det, og legger til at målsettingene er viktigere enn partiet.

— Hvis SV skeier ut, hopper jeg derfor av. I så fall finnes det jo mange radikale organisasjoner som jeg for-

Ja til EF!

Bladet til Arbeiderpartiets ungdomsorganisasjon AUF, *Praksis*, har vært på rundreise i Europa. Over flere sider forteller man hvordan store ungdomsgrupper på kontinentet er «overflødiggjort» gjennom arbeidsløshet.

Svaret på denne situasjonen er i følge *Praksis'* skribent Anders Bjartnes at Norge blir med i EF. Ikke for å «gå i storkapitalens ærend», men fordi «vi skal bidra sammen med andre venstrekrefter i Europa for å løse de store problemene som finnes». Strategien er å alliere seg med «venstrekreftene» for å få EFs organer under folkevalgt styring.

En ting er at det ikke er det valgte EF-parlamentet som tar avgjørelsene innad i EF, men EF-kommisjonen. Og bak kommisjonen står «Rundbordet», hvor de mektigste menn

AUF sier JA!

i europeisk storkapital er samla.

Og når vi ser hvor dyktig Arbeiderpartiet «folkevalgte styring» på Stortinget er til å f. eks. slippe bankene løs på vanlige folk, tør vi ikke tenke på hvordan det vil se ut når hele Europas befolkning skal bli flådd på samme måte.

Smørje

«Heng stalinistene høyt» er den prangende overskrifta på en artikkel i *Smørsyra*, et blad som gis ut av folk i miljøet rundt kafé Blitz. Med utgangspunkt i uenigheter om linjene for demonstrasjoner mellom Rød Ungdom

og AKP, og folk i Blitz-miljøet, leverer Smørsyra ei smørje som mest av alt minner oss om ei blanding av *Gateavisas* og det reaksjonære *Libertas'* anti-AKP-artikler på 70-tallet: Alle ml-ere er ikke-tenkende slaver av sentralkomiteén, og in-

Kommu-nazi-smørje.

filtrering er AKPs varemerke. Eller for å sitere artikkelen: «Hovedingrediensene (i AKP) er svik, manipulering, stupiditet, splittelse».

Artikkelen avsluttes med et bilde som viser nazistene som AKP og Rød Ungdoms åndelige tvillinger.

Vi antar at skribentene bak verket ser det som et vesentlig bidrag til sin private blitzkrig. Sjøl heller vi mer til den oppfatning at det å kaste dritt først og fremst fører til at man blir skitten på fingrene.

ALLE ANKLAGER MOT BLITZ UNGDOMMEN HENLAGT

Corina, flyktning i Norge fra Chile, lever med stadig redsel for at nye chilenerne skal bli sendt ut av landet. — Men de skal ikke få skremt oss til taushet, sier hun.
FOTO: OLE JOHN AANDAL

Flyktning og fighter

HUN SAVNER FAMILIEN SIN. Vennene sine. Landet sitt. Av og til gråter hun. Av savn, av sorg over hvordan ting har blitt. Av redsel for at politiet en natt skal komme og hente kjæresten hennes eller noen av vennene hennes. Men hun er rak i ryggen og sterk tross alt. Hun er latter og glede. Hun gir omsorg. Trøster, støtter. Og slåss. Corina, 27 år, fra Chile.

Corina har vært i Norge i et og et halvt år. Denne tida har vært vond, prega av frykt, usikkerhet og kaos. Den norske asylpolitikken gir ingen mulighet til å rehabilitere seg sjøl etter forjævelige opplevelser. Tvert imot gir den hver dag en påminnelse om at alt kan bli enda verre.

Omtrent daglig henter politiet chilenerne og setter dem på flyet til Santiago. Og før de kommer på flyet utsettes de for ei behandling de kjenner så altfor godt fra før — politi som kommer uventa om natta, ofte med bikkjer, for å hente folk.

TRUA PÅ LIVET

Corina var lite politisk aktiv i Chile. Hun slapp å føle undertrykkinga på kroppen, hadde en bra jobb og en familie som var lite politisk interessert. Men samboeren hennes var aktiv motstander av diktaturet og ble arrestert flere ganger. Til slutt måtte han flykte, og da begynte Corinas virkelige problemer.

Klokka to ei natt kom sivilt politi og tok henne med seg. De var fire menn, de slo og truet henne og kjørte henne langt vekk fra byen. De spurte hvor kjæresten var, hvem som var vennene hans, og hvor han brukte å være på møter.

Corina var gravid. Men politiet tok ikke hensyn til det. De slo henne i magen og ryggen, lugga henne og trua med å voldta henne. De lot henne på for denne gangen, med avskjedsord om at «vi treper deg neste gang hvis du ikke hjelper oss». Så slapp de henne av to timer unna der hun bor.

Opposisjonelle forsvinner daglig i Chile, så Corina visste at hun hadde grunn til å ta trusselen alvorlig. Hun gikk i dekning hos venner, og flytta undt fra den ene til den andre mens politiet lette etter henne. De oppsøkte svigerfaren hennes, slo

ham, spurte etter sønnen hans og Corina, og ødelate papirer og bøker.

SULTESTREIKEN

Til slutt dro hun etter til Norge. Og kom hit, gravid i tredje måned. Sultestreiken til asylsøkerne starta like etterpå i Lambertseter kirke. Corina deltok ikke direkte sjøl på grunn av svangerskapet. Men hun jobba døgnet rundt med streiken både praktisk og politisk. For den gangen så de på streiken som en mulighet til å få innfridd elementære krav.

Det var en fryktelig vanskelig situasjon i et fremmed land, med kjæresten i en sultestreik ingen visste om noen måtte ofre livet for. Med bolig i en lugar på flyktningeskippet Fritjof Nansen og med savnet etter familien i Chile var resultatet en spontanabort. Legen hadde bedt henne om å legge seg inn på sykehuset, men hun kunne ikke. Så hun sa hun følte seg bra, for å kunne jobbe sammen med de andre.

Er det en lidende, bitter og angrende Corina som møter oss?

— Nei. Hun måtte dra — men hun skal hjem igjen.

— Det er a. for jeg prøver å jobbe mest mulig politisk, sier hun. Det er umulig for meg å dra tilbake før diktaturet har falt. Når vi ikke kan delta i kampen i Chile, må vi gjøre det vi kan her. Ingen av dem som kommer hit glemmer Chile. Alle vil tilbake, og vi prøver å få organisert dem på forskjellige måter her, prøver å føre kampen best mulig.

STØTTE ANDRE

Corina sitter med forberedelser til morradagens norskkurs når vi møter henne. Endelig i egen leilighet, etter å ha bodd sammen med fire andre på to rom i et halvt år. Men den er steindyr, så Corina må jobbe både morra og kveld. I et vaskebyrå, som for så mange andre er den eneste jobben hun får.

— Egentlig ville jeg ikke lære norsk. Jeg skal jo ikke være her så lenge. Jeg pleier å si til kjæres-

ten min at det bare blir et par år. Og når jeg er deprimert, pleier vi å drømme om hvordan det skal bli når vi er hjemme igjen i et fritt Chile. Folk skal virkelig ha frihet, og vi skal støtte Palestina, Nicaragua, Afghanistan; ja alle andre land som slåss mot imperialismen. Og så er jeg ikke deprimert mer.

— Men jeg vet hva det krever, sier Corina. Jeg vil jobbe mye med Chile nå. Men jeg vil jobbe med andre land også. Og så vil jeg lære masse politikk. Nå leser jeg mye om Latin-Amerika. Det er så mye jeg ikke vet, så mye vi aldri fikk mulighet til å lære om i Chile.

— Men jo mer jeg leser, jo mer kjenner jeg at jeg vil gjøre noe med det. Ikke bare Chile, ikke bare Latin-Amerika. Alle de andre stedene også.

— Jeg har hatt store problemer etter at jeg kom til Norge fordi jeg forsto så lite i Chile, og var så lite aktiv, sier hun alvorlig og med all verdens skyld og skam i stemmen. — Men jeg har jo enda tid og muligheter, så jeg vil konsentrere meg om politikk.

FRAMTIDA

Vi kjenner Corina som ei hyperaktiv jente som alltid stiller opp. Hun arrangerer fester til inntekt for motstandskampen, jobber i førti timer med matlaging, forberedelser og opprydding. Hun er med på det som foregår; dro til asylmottaket på Tanum da det var sultestreik der, har kontakt med masse nye chilenerne, og var med på å jobbe med protestmarsjen og demonstrasjonen som de hadde tidlig i august.

— Ja, men vi glemmer at vi er trette, det er godt å føle at vi gjør noe, og det er viktig. Solidariteten er viktig, og vi gjør det vi kan for å informere nye flyktninger som kommer hit om Norges politikk og norske myndigheters behandling av chilenerne, sier Corina.

— De tror alle at Norge vil ta imot dem. Det er ungdom som har hatt store politiske problemer i Chile, og da ventet de sjølsagt at et land som kaller seg demokratisk vil ta imot dem.

— Men er alle som kommer hit politiske flyktninger?

— Noen kommer hit på grunn av økonomiske problemer. Men det er det politiske systemet i Chile som har skapt fattigdom og arbeidsløshet. Derfor er dette i aller høyeste grad et politisk spørsmål. Jeg kan ikke bestemme hvem som har rett til å komme hit.

— Hva med framtida?

— Jeg har jo lyst på barn, men jeg greier ikke å få det nå. Har for mange problemer. Vi vet jo ikke hva som kommer til å skje. Kanskje blir kjærestem min kasta ut av Norge. Framtida er ikke noe vi kan planlegge nå. Jeg vet bare at jeg vil lese og lære mer. Jeg vil være et politisk menneske, jeg vil slåss for frihet og rettferdighet for alle folk.

IKKE LA SEG SKREMME

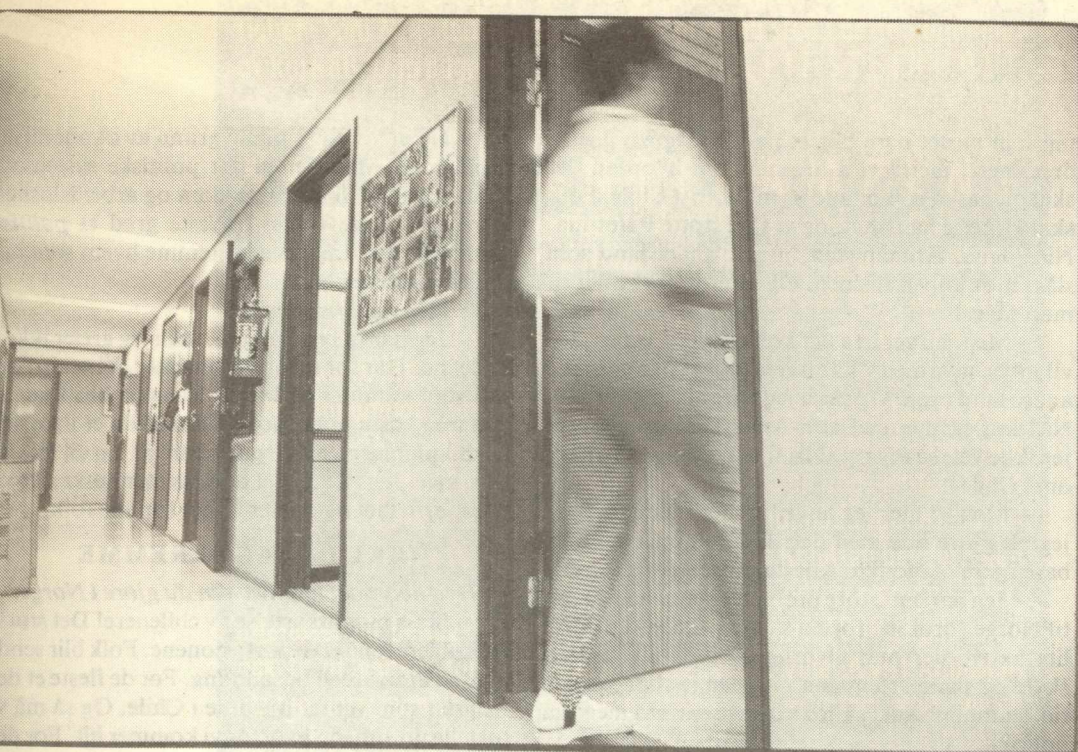
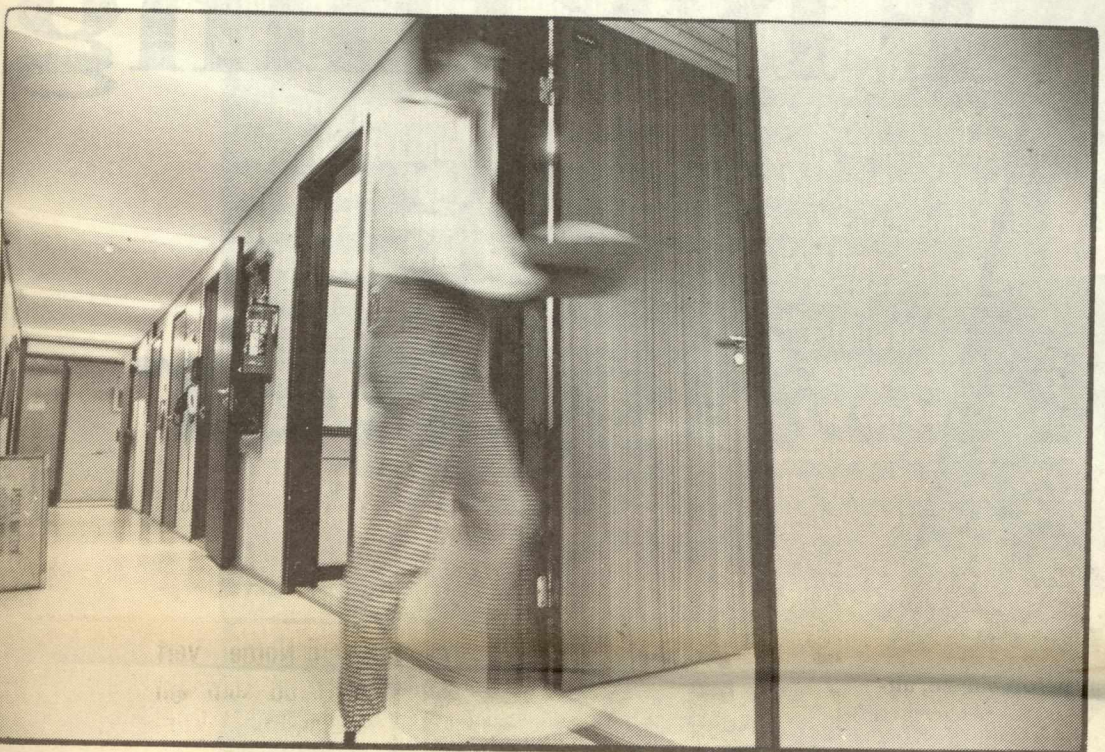
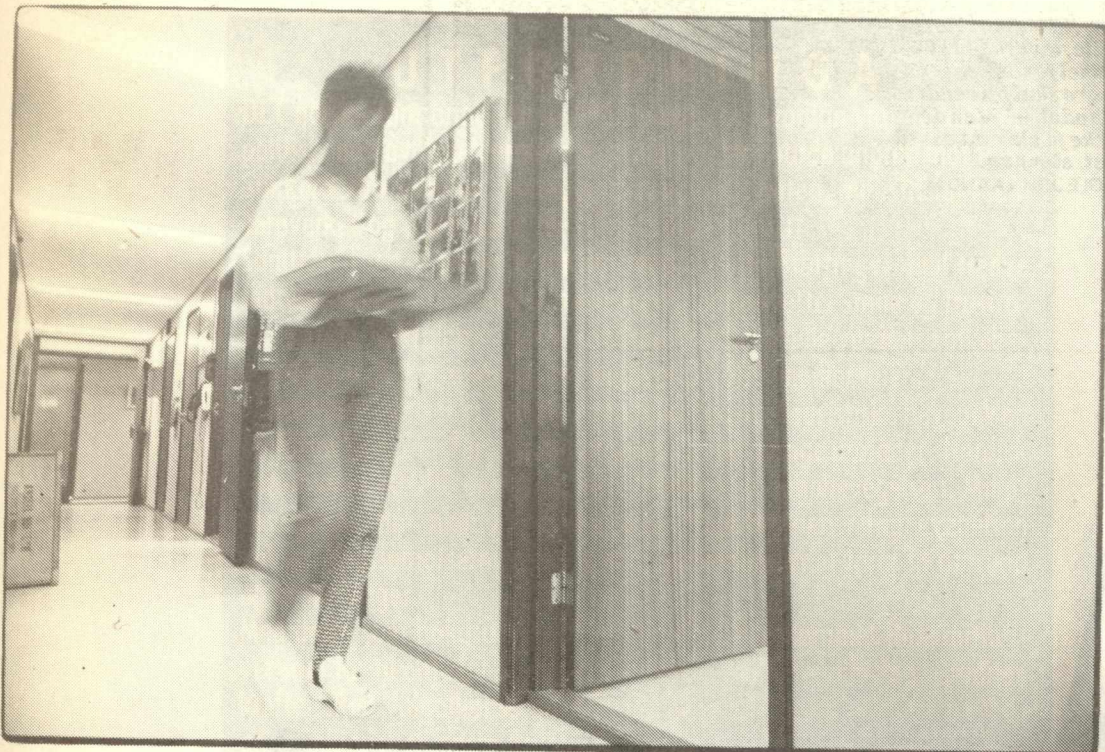
— Hva betyr det nå; hva kan du gjøre i Norge?

— Slåss mot utkastelse av chilenerne! Det største problemet nå er deportasjonene. Folk blir sendt ut uten individuell behandling. For de fleste er det fengslet som venter hjemme i Chile. Og så må vi fortelle nordmenn hvorfor vi kommer hit. For det er ingen nordmenn som spør oss om det. De bare ser på oss som et problem, virker det som. Men det er en grunn. Ikke bare for chilenerne, f.eks. tamiler blir helt forferdelig behandla i hjemlandet litt.

— Og så vil jeg gjerne dra til Nicaragua eller El Salvador. Det er masse steder vi kan hjelpe til, masse vi kan gjøre. Men først må jeg vite om vi kan bli her. Framtida er usikker. Det er like vanvittig vondt hver gang noen blir sendt ut. Usikkerheta er ganske ødeleggende, men vi kan ikke la oss knekke likevel, sier hun.

— Myndighetene har ikke greid å passivisere oss til tross for sine propagandakampanjer om «falske flyktninger». Tvert imot har flere og flere begynt å organisere seg og gjøre ting lokalt for å rette oppmerksomheta mot hva som egentlig skjer. Det har vært to marsjer, tre sultestreiker og flere demonstrasjoner i løpet av et år. Og mer vil det bli. De kan ikke skremme oss til taushet, sier Corina, 27 år, fra Chile.

Torill Storvestre

Marit Danielsen tar her for seg noen viktige sider ved sosialdemokratenes likestillingsstrategi, slik den legges fram i ei bok av Lene Løken, ledende kvinnepolitiker i Arbeiderpartiet. Dette er en strategi for at kvinnekampen skal føres ned fra barrikadene og inn i korridorene.

Kamp i korridorene?

Ska' det værre likestilling, så ska' det værre det!

Det er ikke spesielt oppmuntrende å få denne påstanden slengt etter seg, verken av klassekamerater, mannlige kollegaer på jobben eller andre steder. Det er heller ikke spesielt lett å forklare at jeg på en måte *ikke* er for likestilling på den måten, men for det likevel.

Jeg vil til å begynne med si hva jeg mener er positivt med likestilling. Deretter skal jeg ta for meg det jeg mener er negativt med likestillingsideologien, eller likestillingsstrategien, om du vil.

NED FRA BARRIKADENE?

Lene Løken, som er leder av likestillingsutvalget i Oslo kommune og i Oslo Arbeiderpartis kvinnevalg, sier i boka si «Fra barrikade til gerilja» at i kampen for likestilling er mye oppnådd. Hun har rett i det. Vi har langt på vei fjerna de formelle ulikhetene, og vi har kommet ganske langt når det gjelder like formelle rettigheter. Vi har også lik rett til utdanning, og det er lik lønn for likt arbeid.

Mye har altså skjedd siden oldemors tid. Det er ingen ting å legge skjul på, det er derimot noe vi skal være stolte av. Kvinners kamp mot kvinneundertrykking og urettferdighet har gitt resultater formelt.

Vi har altså langt på vei formell likestilling i Norge. Dette er bra, rettferdig og demokratisk. Men jeg er av den mening at jo flere diskriminerende formelle regler som blir fjerna, jo klarere blir det at det er noe annet enn disse i seg sjøl som opprettholder kvinneundertrykkinga. Her skiller jeg lag med Lene Løken og sosialdemokraterne. For de mener at vi med fortsatt kamp for likestilling vil komme nærmere målet.

FARLIG STRATEGI

Vi skal ikke undervurdere hvilke endringer som kan skje, for historia har etter mitt syn vist to ting:

For det første at det er mulig for kvinner å slåss for, og oppnå, virkelige forbedringer under kapitalismen. Men også at kvinneundertrykkingas grunnstruktur består gjennom alle forandringene. Når likestillingsideologien tilslører dette, blir det ikke bare en feil strategi, men også en farlig strategi.

SVAR OG LØSNINGER

Jeg skal nå ta for meg kvinners situasjon i forhold til utdanning, arbeid, lønn og fritid, som er ganske grunnleggende faktorer i kvinners liv. Jeg vil også ta for meg likestillingsideologiens svar og løsninger.

Parola om lik rett til utdanning i Norge blir ganske liten når vi tenker på at vi har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder. Jenter og gutter velger fortsatt tradisjonelt, så dette kommer ikke til å endre seg med det første. Jenter velger ofte en utdannelse eller et yrke som det går an å kombinere med å ha hovedansvaret for barn og hjem. Vi velger også innfor rammene av hva som forventes av oss ut i fra kjønn og klassebakgrunn. Det er derfor ikke så merkelig at jenter havner i kvinneyrker med kvinnelønn.

Samfunnet er også helt avhengig av disse yrkene. Noen må faktisk jobbe i barnehager, på sjukehus og pleiehjem. Noen må stå i butikk, vaske golv, jobbe i lavere sjikt på kontor, og i industrien. Spørsmålet er bare: Hvorfor har disse yrkene så lav status og så lav lønn?! Mitt svar er at det henger sammen med at kvinners arbeidskraft har lavere verdi på grunn av vårt kjønn, og at samfunnet er avhengig av å ha en stor gruppe som gjør dette arbeidet billig.

JENTERS VALG

Likestillingsideologiens svar er at jenter må velge seg bort fra disse yrkene. Vi må heller velge mannsdominerte yrker. Kirke- og Undervisningsdepartementet gikk til og med så langt at de sa «Jenters valg - et hinder for likestilling»! Det er altså hver enkelt jente sitt private ansvar, — hun hindrer likestillinga i samfunnet. Ei ganske finurlig løsning på et enormt samfunnsproblem. De som er tilhengere av likestillingsideologien veit like godt som meg at alle jenter verken kan eller vil jobbe i mannsdominerte yrker. Og hvem skulle i så fall da gjøre alt det arbeidet kvinner gjør i dag??? Likestillingsideologien har feil svar og gale problemstillinger.

Vi har lik lønn for likt arbeid i Norge. Vi har også kvinneyrker med kvinnelønn, og mannsyrker med mannslønn. I Norge tjener kvinner omtrent halvparten av hva menn gjør. I tillegg til kjønn, så er også arbeidstida en viktig faktor. Kvinnearbeidstida er fleksibel, det vil si ubekvem, og ofte på deltid. Det siste fordi kvinner ofte omkranser arbeidet rundt familiens behov.

KJØP DEG FRI!

Men dette kan vi bare velge oss bort fra! Velger du deg en mannsdominert, helst også høyt lønna jobb, så kan du kjøpe deg likestilling. Hør bare hva bankdirektør Inger Prebensen har gjort. I et avisintervju forklarer hun hvordan kvinner kan klare å ha ledende stillinger:

«Kvinner i høyere stillinger har råd til å ha barnepleiersker eller praktikanter, slik at fritiden kan brukes til å hygge seg med barna.» Inger Prebensen har sjøl kjøpt så mange tjenester at ligningssjefen trodde at hun drev en liten bedrift, med flere mennesker i sin tjeneste. Men det hjalp henne å klare toppstillinger også mens barna var små. Vi får vel tro at Inger Prebensen hadde kommet billigere ut med ei kone enn med en hel liten bedrift.

Fritid kan altså kjøpes for penger, ved å benytte seg av andre kvinners tjenester. Det er nemlig sånn i et kapitalistisk samfunn at også en liten porsjon fritid er en vare som kan kjøpes.

En annen løsning i likestillingsideologiens ånd er å velge seg en mann du kan dele byrdene med. Har du valgt å bli enestående forsørger har du valgt feil. Har du valgt en partner av samme kjønn er det deres problem å få to kvinnelønnninger til å strekke til.

LØSNINGER FOR ALLE?

Det er altså snakk om valg og private løsninger. Gro Harlem Brundtland kunne velge om hun ville bli statsminister eller ikke. At hun kunne det, er et resultat av kvinneopprøret i den klassen hun tilhører. Inger Prebensen valgte å bli bankdirektør. Hun er samtidig så frekk at hun spør hvorfor lavtlønna kvinner ikke gjør det samme innfor LO.

Sosialdemokratenes likestillingsstrategi er derfor en strategi for kvinner i den herskende klassen til fritt å konkurrere med menn på en arena der vi andre betaler for å være tilskuere. En strategi for dem som kan ta reelle valg og benytte seg av private løsninger. Ikke en strategi verken for de som vasker rompa på Inger Prebensens unger, eller de fleste andre.

Vi vil derfor gå en annen vei, og sette de reelle ulikhetene opp mot de formelle likhetene. Vi vil bygge løsninger som gjelder for flertallet av kvinner, — kollektive løsninger. Bare da vil fortsatt kamp for reformer og likestilling avsløre seg som ei reaksjonær, samfunnsbevarende og kvinnefiendtlig parole.

Marit Danielsen

Meny:

Sør-Afrika 6

Årets Operasjon Dagsverk er et handslag til frigjøringskampen.

Vegen fram 7

Rute 80 griper fatt i forskjellige bevegelser som rører seg i det norske samfunnet, og spør: Hvor går vegen framover?

Skillelinja 14

Borgerskapet bruker løgner om nasjonens fellesskap for å opprettholde utbyttersamfunnet.

Nord-Norge 16

Nord-Norge vert sett på som ein koloni av Makta i Sør.

New Age 18

For mange står New Age for et nytt Alternativ. Rute 80 ser nærmere på fenomenet.

Sitting Bull 19

Rute 80 har vært i USA og sett indianernes tradisjonelle danser bli ført videre, som en del av kampen for nasjonal bevissthet.

Gjest 26

Torill Sallaup, bokser og daskvakt fra Trondheim, er gjest i Ruta.

Fra demonstrasjonen mot Oslo-budsjettet i mai.

Borgerskapet trenger Haugli

FJORTENDE MAI 1987, vi er ca. tredve folk som går fra Arbeidsløses café på vei mot USA's ambassade, noen har kjeledresser, et par av folka har opprulla finlandshetter på hue. Ved universitetet kommer en snut ut i gata og stopper trafikken. Vi blir sperret inne på fortauet av biler som vinkes over på rødt lys. Plutselig kommer det en masse snut løpende rundt hjørnet og denger oss ned. Jeg løper, fy faan som jeg løper, en snut snubler bak meg og sklir forbi oppå skjoldet sitt, jeg ha'kke kondis til å le, rundt meg blir folk slått i bakken med langkøller, på med håndjern og inn i bilen. Det eneste jeg tenker på er å komme meg vekk, langt pokkerivold vekk. Jeg er pissredd, overbevist om at opptil flere folk har strykt med. Hele byn er full av snut. Plexiglass-skjold, runde hjelmer og køller overalt. Vi var på vei til demonstrasjonen, hadde ikke rekke å demonstrere enda. Vi så ut som potensielle demonstranter og det var nok, ordren fra Willy var ikke til å misforstå: SLÅ SVINA NED OG BUR DEM INN!

Etterhvert har det blitt mange slike episoder, snutens massakrer mot fredelige budsjett demonstrasjoner i Oslo er de ferskeste eksemplene på råskape og flertal får føle kølleslaga, CS-gassen, bikkjebitta, sparka og at hestehov er noe mer enn bare en liten gul blomst...

HVORFOR HAUGLI?

Vi sier at Haugli må gå, at han er uskikket til embedet som snutesjef i Oslo, at Haugli bør finne seg en annen jobb, fortrinnsvis i et steinbrudd eller et annet sted hvor han kan få utløp for all innestengt aggresjon.

Å si det er riktig nok, men vi også spørre oss selv om hva det er som gjør at denne verdens willyer får slike jobber. Det er nemlig sånn at borgerskapet trenger en mann som Haugli.

Pol'tivold er et uttrykk for noe mye mer enn at landets snutestyrke består

av ubalanserte personlighetstyper, med en primitiv tankegang og vold som eneste form for konfliktløsning. Snutevold er et middel borgerskapet er nødt til å bruke. Jeg skal prøve å sette snutevolden inn i et litt større perspektiv:

Borgerskapet leker ikke butikk. Det er et faktum vi alltid må ha helt klart oppi hue vårt når vi skal skjønne hva som skjer rundt oss. Borgerskapet tenker ALLTID på hvordan dem skal sikre seg maksimal fortjeneste (profitt). Dem vil til ei hver tid spekulere ut nye måter å tjene mer på. For tida er det krise i verdensøkonomien, borgere er desperate og vil omstille samfunnet, ikke for å bedre velferden, skape arbeidsplasser og gjørta livet vårt enklere og bedre, neida dem gjør det bare med tanke på å fylle lommeboka.

Omstillinga betyr arbeidsløshet, lavere lønninger, damene tilbake til kjøkkenet, hardere utbytting av folk i den tredje verden, dyrere og færre boliger og mye annet som er ille. Omstillinga skjer gradvis, litt etter litt strammer dem inn.

OSLO-EKSEMPEL

Jeg skal ikke her gå inn på alt som foregår når borgere skal sikre seg en tilværelse dem aldri har fortjent, jeg skal nøye meg med å bruke nedskjæringene på Oslo-budsjettet som et eksempel.

Den 22. juni i år hadde bystyret møte på Rådhuset, der satt 83 representanter (RV's to forlot møtet i protest) og vedtok et nedskjæringsopplegg som var så usmakelig usosialt at det er vanskelig å forestille seg det. Uttafor var snuten opptatt med å slå ned 14-åringer som ville slåss for fritidsklubben sin. Personlig fikk jeg bekrefte alle mine fordommer om hesten som et usedvanlig primitivt og ondsinnat dyr.

Budsjettkuttet var jævli usosialt, det ramma alle de svakeste: Eneforsørgere, narkomane, funksjonshemmede, prostituerte, arbeidsløse, innvandrere, ungdom og så videre.

De som blei minst ramma var den

produktive delen av befolkningen, altså dem som har jobb og skaper verdier som borgere kan putte i lommene sine OG som faktisk kan lamme Oslo gjennom streiker og aksjoner. Borgere i byrådet tenkte som så at folk flest ville drite i det hvis dem stjerne en milliard fra folk som har få muligheter til å demonstrere sjøl. Når folk blir vant til nedskjæringene kommer turen til vanlige folk.

KLASSEKAMP

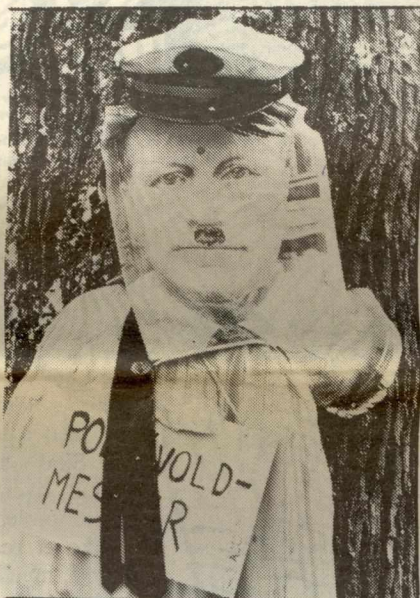
Nedskjæringene i Oslo er et uttrykk for at borgere fører klassekamp, derfor er det overordentlig viktig for dem at arbeiderklassen holder kjeft og finner seg i det.

Oppi dette her er snutevolden et jævli viktig element, uttrykket klassepurk er et fullstendig korrekt uttrykk. Snuten har, sammen med domstoler, militæret, massemedia osv. en viktig funksjon med å sikre borgerskapet. La oss ta for oss bruken av snuten OG borgerpressa omkring budsjett nedskjæringene vi har vært vitne til i vår smukke by:

Byrådet sitt budsjettkutt var dødsens brutalt, snuten sin oppførsel var minst like brutal og disse to tinga henger jævla godt sammen.

Budsjettet skulle BANKES igjennom, dem som protesterte skulle vises at det nok var best de holdt seg hjemme med kjeften lukka. Volden skulle tjene til å skremme folk fra å demonstrere. Samtidig var dem avhengig av å gi folk flest inntrykk av at de som bruker yttingsfriheten sin er en bande pøbler, terrorister og ramp, det er livsviktig for borgere at arbeiderklassen ser på snuten som politimester Bastian eller no sånt. Her viste pressa oss med all tydelighet hvilken klassekarakter den har, det interessante spørsmålet var hele tida: Når kommer neste slåsskamp?

Her sørga jo for sikkerhets skyld folka på Blitz og i «Internasjonale Sosialister» for å ødelegge mye av mobiliseringa og spille ball i hatt med

Politivoldmester Haugli.

borgerpressa. Eliteaksjonene demmes, med rambukker og påtente bildekk, var med på å gi snuten og pressa det påskuddet dem trengte.

MOBILISERE

Borgerskapet sørger altså for, på den ene sida å denge ned de som opponerer, på den andre sida er dem klin avhengig av at folks tillit til snuten ikke svekkes, for da svekkes også folk sin tillit til systemet, og det er farlig det...

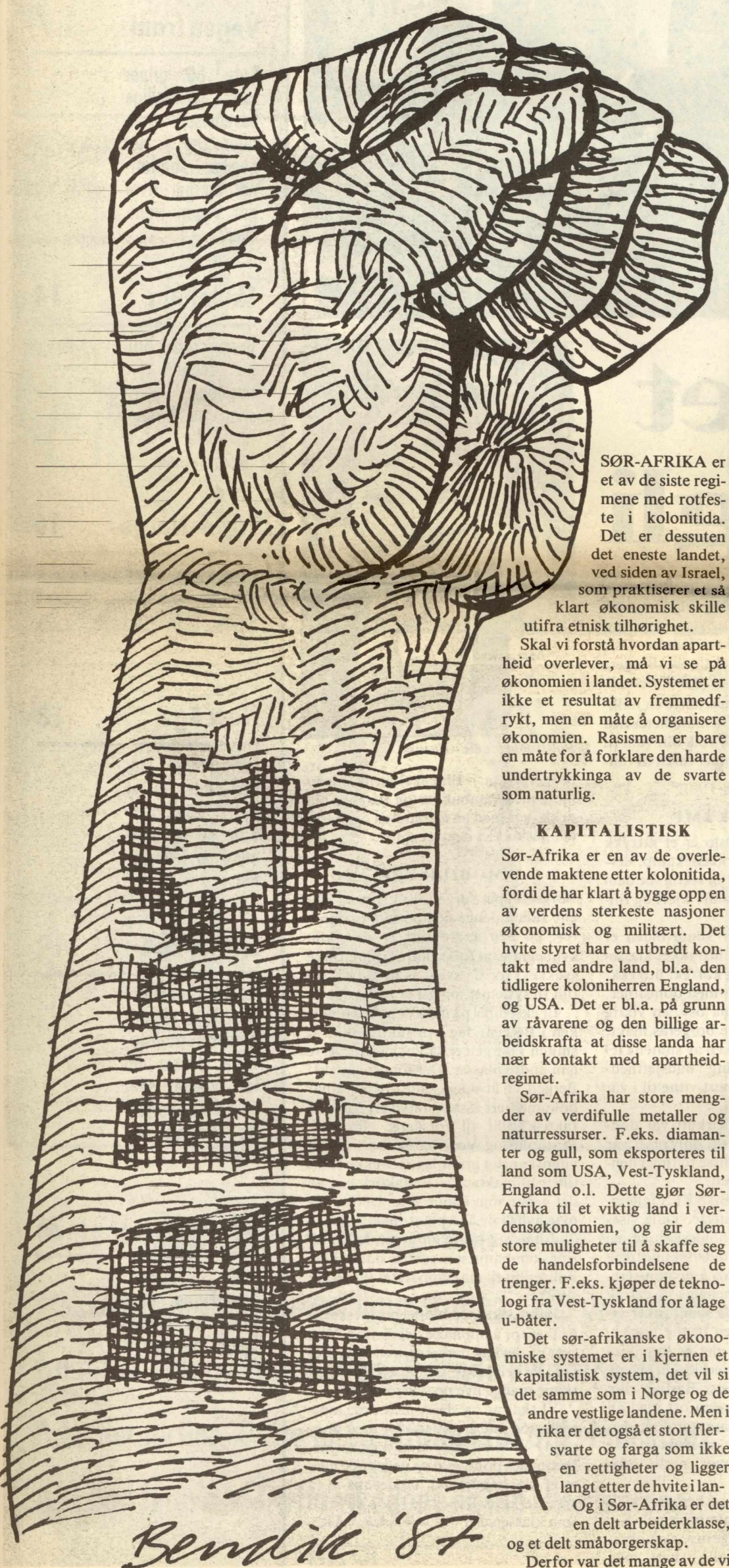
Et eksempel på dette er politivoldsaken i Bergen: Jeg tror faktisk ikke at snuten i Bergen er så jævlig mye verre enn andre plasser. Det som er skjedd i Bergen er at anerkjente forskere har dokumentert åssen snuten er, folk har faktisk tillit til forskere. Nordhus, Bratholm og Vogt har bidratt til, på vitenskapelig grunnlag, å svekke folks tiltru til makta. Det er faktisk noe av det verste som kunne skje. Derfor var man avhengig av å plante hasj i bilen til Nordhus og starte en mistenkelig frigjøringskampanje som savner sidestykke. Folks tillit til maktapparatet må IKKE svekkes.

Politivold er et middel borgerskapet bruker for å oppnå bestemte ting. Vårt svar på det kan bare være en ting: Studere virkeligheta, mobilisere bredt og skape mange nye revolusjonære.

Vi skal ut og slåss, med ord, løpesedler og etterhvert sikkert med murstein. Vi skal slåss men ikke aleine, kamp mot politivold og nedskjæring er et klassespørsmål, og det må vi få arbeiderklassen med på. Reis all kraft som klassen eier — GATA ER VÅR!

Tor Bach

Regimet som ikke vil dø

Bendik '87

SØR-AFRIKA er et av de siste regimene med rotfeste i kolonitida. Det er dessuten det eneste landet, ved siden av Israel, som praktiserer et så klart økonomisk skille utifra etnisk tilhørighet. Skall vi forstå hvordan apartheid overlever, må vi se på økonomien i landet. Systemet er ikke et resultat av fremmedfrykt, men en måte å organisere økonomien. Rasismen er bare en måte for å forklare den harde undertrykkinga av de svarte som naturlig.

KAPITALISTISK

Sør-Afrika er en av de overlevende maktene etter kolonitida, fordi de har klart å bygge opp en av verdens sterkeste nasjoner økonomisk og militært. Det hvite styret har en utbredt kontakt med andre land, bl.a. den tidligere koloniherrn England, og USA. Det er bl.a. på grunn av råvarene og den billige arbeidskrafta at disse landa har nær kontakt med apartheidregimet.

Sør-Afrika har store mengder av verdifulle metaller og naturressurser. F.eks. diamanter og gull, som eksporteres til land som USA, Vest-Tyskland, England o.l. Dette gjør Sør-Afrika til et viktig land i verdensøkonomien, og gir dem store muligheter til å skaffe seg de handelsforbindelsene de trenger. F.eks. kjøper de teknologi fra Vest-Tyskland for å lage u-båter.

Det sør-afrikanske økonomiske systemet er i kjernen et kapitalistisk system, det vil si det samme som i Norge og de andre vestlige landene. Men i rika er det også et stort flersvarte og farga som ikke en rettigheter og ligger langt etter de hvite i landet. Og i Sør-Afrika er det en delt arbeiderklasse, og et delt småborgerskap. Derfor var det mange av de vi

møtte i Sør-Afrika som sa at kampen mot apartheid er kamp mot kapitalismen.

APARTHEIDS LOVER

Den økonomiske utbyttinga av de svarte og farga i Sør-Afrika baserer seg på to lover. Den ene er Group Area Act, loven som gir de svarte og farga rett til tretten prosent av landet, selvfølgelig det minst fruktbare. Den andre er loven om at hvite og svarte/farga ikke kan ta samme jobber, og at hvite er sikra høyere lønn enn alle andre.

Disse lovene betyr at svarte er henvist til de tretten prosentene av jorda som kalles deres «hjemland». Disse «hjemlandene» er «sjølstyrte». Det betyr at staten ikke er ansvarlig for de som bor der, og fører til at de som bor der ikke er sikret noen rettigheter. Staten og arbeidsgiverne behøver ikke å betale noe for de som bor der, for hvem betaler sykehus og sosiale utgifter for nabolanda sine?

Ut fra disse «hjemlandene» hentes så den arbeidskrafta som trengs til industri og gruver. Dette er ofte menn, som ikke har lov til å ta med seg familien sin, og som får stempel i passet om at de kan bo i townshipen utafor en by, f.eks. Soweto.

Vi var på besøk i flere av disse bydelene, og var ikke særlig imponert over standarden. Det var mange på elektrisitet, på vann til husene, på renovasjon, og husene hadde dårlig plass.

Mange menn fra andre land som jobber i Sør-Afrika bodde også der på herberger for menn. Hovedinntrykket er at townships er synonymt med slum for svarte.

De som bor i herbergene får lønn som enslige, på tross av at de har familier å forsørge i «hjemlandet» sitt. Samtidig må kvinner, som ikke har jobb i et hvitt hjem, eller på en fabrikk, bo i «hjemlandet», uten jobb, og må greie seg på det mennene sender hjem til henne og barna. De som er i arbeid får sjelden se

barna sine, og har ofte værre arbeidstid og arbeidsforhold enn mennene sine.

REFORMER

Apartheidssystemets lover betyr at hvite får fire ganger så høy betaling som de svarte og farga. Noe som også splitter de to delene av arbeiderklassen. Det er selvfølgelig bare hvite sør-afrikanere og utenlandske selskaper som eier fabrikker, og utnytter systemets billige arbeidskraft, og tilgangen på råvarer fra landet, og fra det okkuperte Namibia.

Rasismen er altså ikke den grunnleggende årsaken til apartheidsystemet, men heller en forklaring på hvordan noen skal kunne utbyttes så hardt. Denne forklaringen benytter i stor grad fordommer fra hundrevis av år tilbake, kombinert med dagens propagandaapparat som spyrr ut feil informasjon om de svartes levevilkår og kamp.

Et annet eksempel på at apartheid er styrt av økonomi er at mange av de store selskapene i Sør-Afrika nå ser seg så presset av frigjøringskampen, særlig fagbevegelsen, at de også presser på for å få reformer som gir de svarte mer innflytelse. De vil tjene mer på et litt åpnere samfunn. Dette har også ført til at mange av de tradisjonelle utslagene av «rasisme» er fjernet. Hvite og svarte kan gifte seg, det er ikke rasedelte dasser, svarte, farga, og hvite kan bo i samme område (dette er begrenset til et område foreløpig, og fjerner ikke loven om gruppeområder), det finnes felles badestrender og benker osv.

SKIFTE RASE

Det siste eksempelet er retten som finnes til å skifte rase. Hvert år er det mange som søker om omdefinering fra svart til farga, fra farga til indier, fra in-

dier til hvit o.l. Det er mange som får dette innvilget, samtidig som en del blir nedvurdert sånn at de ramler minst en rase ned.

Dette gjelder også økonomiske hensyn. Siden indiere er lite verdt, har de japanerne som flytter til Sør-Afrika fått lov til å bli hvite, mens kinesere blir indiere, eller farga, som betyr lavere rang. Dette kommer av at japanerne bidrar til økonomien med teknologi, mens kineserne ikke har noe særlig å gi.

Alt dette tilsammen viser at apartheid er et økonomisk system, ikke noe system basert på fordommer. Derfor må det bekjempes med økonomisk kamp, klassekamp. Dette betyr at fagbevegelsens kamp er viktig, fordi deres mål er et sosialistisk samfunn. Et så pill råtten system kan bare erstattes med noe helt annet.

GI ET DAGSVERK

Det bidraget alle norske elever bør gi til denne kampen, er å delta i årets Operasjon Dagsverk 20. oktober.

Årets OD går til utdanningsprosjekter til barn og ungdom i Sør-Afrika, i Mosambik, i Zimbabwe, og til namibiske flyktninger i Angola. Felles for disse er at de er utsatt for apartheidpolitikkens grusomheter. Hvert år blir barn og unge utsatt for direkte eller indirekte angrep fra regimet. Et viktig middel for å hjelpe de unge som er framtidas ledere er å gi dem utdanning.

Dag Thoresen

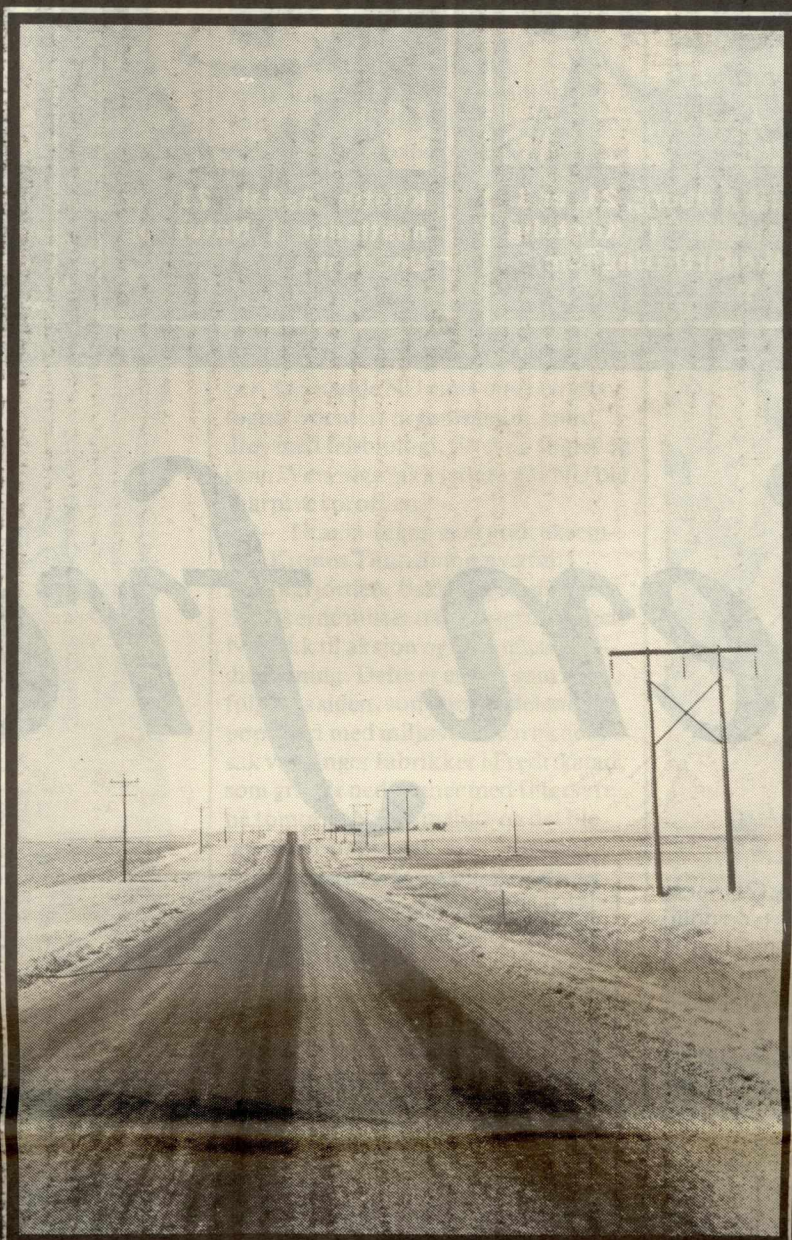

FOTO: LEIFSTEINHOLT

VEGVALGET?

Det er ikke vanskelig å se at det trengs forandringer. Krig, nød og undertrykking tvinger millioner av mennesker på flukt. Miljø- og hungerkatastrofer herjer. I Norge avfolkes distriktene. Folk føler seg fratatt virkelig innflytelse. Det er ikke vanskelig å se at noe må skje. Men hva? Vegen videre er ikke forhandsbestemt. Bevegelser som retter seg mot utslaga av kapitalismen stiller krav om alternativer. På motsatt side står svara til Fremskrittspartiet. Rute 80 har grepet fatt i disse spørsmåla. Vi lar folk som er opptatt av dem få slippe til. Vi prøver å si noe sjøl. For vegvalget må være bevisst, og vårt eget.

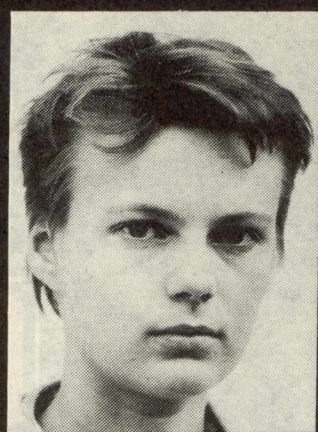
Vi lever i ei motsetningsfylt tid, og nye bevegelser gror fram. Folkebevegelsen Mot Innvandrings mer enn 30 000 medlemmer møter for eksempel motstand i en voksende anti-rasistisk bevegelse. Hvor går vegen framover? Rute 80 snakka med fire ungdommer som på forskjellige måter er engasjert i dette spørsmålet.

Berit Aalborg, 21, er 3. nestleder i Kristelig Folkepartis Ungdom.

Kristin Asdal, 21, er nestleder i Natur og Ungdom.

Liv Idun Nyseth, 23, er aktiv i Jentefronten i Bærum.

Anne Kathrine Fuglem er 24 og leder i Rød Ungdom.

Veien fram

Åpen for samarbeid

Ville du stille deg bak ei kampanje for å skjule flyktninger som er trua med å bli kasta ut av Norge?

— Ja, svarer Berit Aalborg, 3. nestleder i Kristelig Folkepartis Ungdom, og markerer at det engasjementet hun viste under Aksjon Stans Utlendingeloven er noe hun vil føre videre.

FOR BERIT Aalborg (21) var ei aktiv drivkraft i den tverrpolitiske aksjonen for å stanse den nye Utlendingeloven som Stortinget vedtok i sommer — en lov hun sjøl har betegna som rasistisk.

Dette arbeidet forandra bildet hennes på det politiske Norge.

— Jeg fikk et litt mer oppgitt syn på det politiske systemet, fordi jeg så hvor mye vi kan jobbe uten å få gjort noe. Og jeg så hvor lite politikerne stilte opp. Vi arbeida bl.a. lenge med ei stor høring om loven, men verken Justiskomiteén, departementet eller politikerne på Stortinget ville stille opp. Jeg fikk ikke en gang KrF-politikere til å komme.

— Dette var den første store politiske saka jeg har jobba med. Før var jeg ikke så opptatt av anti-rasisme, men nå forsto jeg hva det dreide seg om. Nå mener jeg at anti-rasisme er noe av det viktigste arbeidet vi kan gjøre, sier hun, og trekker linjer mellom norsk flyktningepolitikk før 2. verdenskrig og i dag.

— Den gangen var Norge med på å stenge grensene for jøder som flykta fra Hitler-Tyskland. I dag ser vi at det samme er i ferd med å skje igjen.

Kristen demokrat

Sjøl kaller Berit Aalborg seg kristen demokrat, men med et grunnsyn som ikke må forveksles med politikken til navnebrødrene i det reaksjonære kristelig-demokratiske partiet i Vest-Tyskland.

— Hva er målet med det politiske arbeidet du gjør?

— Jeg ønsker meg et samfunn som både trekker opp grenser, og gir frihet til enkeltmennesket, samtidig som man ikke tramper på andre folk. Og som kristen er jeg opptatt av at mennesker skal få tro på det de vil, og drive fri religiøs aktivitet.

Med den kristne humanismen som utgangspunkt er hun opptatt av ei rettferdig fordeling av rikdommene i verden. Hun bruker et begrep som imperialism, og snakker positivt om ei ny økonomisk verdensordning.

— I Norge bygger vi vår velstand på andre. Derfor vil jeg jobbe aktivt for at Norge skal være et foregangsland i å alliere seg med fattige folk i den tredje verden, sier hun.

— Og jeg tror det er snakk om djuptgripende forandringer. De vest-

Berit Aalborg, 3. nestleder i Kristelig Folkepartis Ungdom: — Et kristent menneske og verdissyn handler om å ta ansvar for andre. FOTO: LEIF STEINHOLT

lige industrilanda må gi fra seg makt. Dessuten er jeg svært opptatt av at Norge gir utviklingshjelp, hjelp som er god og gjennomtenkt. Et lite land som Norge, som har lite makt internasjonalt, må bruke mye krefter her.

— Var tredje verden-engasjementet også grunnlaget for arbeidet ditt i Aksjon Stans Utlendingeloven?

— Rettferdighetstankegangen er utgangspunktet mitt både i forhold til tredje verden og arbeidet for flyktninger.

— Når du sier at du kan tenke deg å

skjule flyktninger som skal kastes ut — noe som vil være ulovlig — er du ikke redd for å trekke Kristelig Folkepartis «gode navn» i vanry?

— Jo, det er jeg. Men samtidig er jeg opptatt av KrFs profil, og at vi tar vårt sosiale ansvar på alvor, svarer hun.

Religion og frigjøring

— Tar du utgangspunkt i et eget menneskesyn? Er mennesket f.eks. godt eller ondt?

— Jeg tror at mennesket er både godt og ondt. Men jeg tror at det er noe godt i alle. Det må jeg si for at jeg skal kunne tro på det jeg mener.

— Men Bibelen sier at vi alle er født som syndere?

— Bibelen må sees i forhold til den tida den ble skrevet under. Enkelte innafor kirka har bare trukket fram det onde. Men det er en hån mot den guden jeg tror på.

— Er det et problem at kristendommen er en tøylig religion som kan brukes til forskjellige formål?

— Jeg synes kristendommen har blitt misbrukt opp gjennom historia. I dag blir den også misbrukt, f.eks. av TV-predikantene i USA. Når jeg er kristen demokrat, er det ikke fordi jeg kan begrunne alle svar med Bibelen, men at jeg bygger på et kristent menneske- og verdisyn.

— *Og hva er det?*

— Hvis du tar det som går utover troa på frelse og på Gud, så handler det om å ta ansvar for andre; et nestekjærlighetsbudskap. Det er dette mitt politiske engasjement går ut fra.

I sommer var Berit Aalborg på en to måneders reise i Peru og Bolivia i Latin-Amerika — et kontinent som har utvikla en egen *frigjøringssteologi*. Frigjøringssteologien prøver å forene et kristent budskap med kamp for sosial rettferdighet, og mange steder i Latin-Amerika har den stor innflytelse. Hva mener Berit Aalborg om denne retninga?

— Jeg har mye til overs for frigjøringssteologien. Den har sett det jeg mener er et viktig poeng, nemlig det sosiale, at kristendommen forplikter. Og jeg oppfatter at sterke krefter i den norske kirka ligger mye på den samme linja, f.eks. biskop Andreas Aarflot og hans engasjement i flyktningespørsmålet.

Allianser

Den samme parallellen ser Berit Aalborg også i Aksjon Stans Utlendingeloven. Når hun nå snakker om aksjonen, legger hun vekt på det hun kaller et fruktbart samarbeid i den breie alliansen.

— For meg var det relativt uvant å samarbeide med organisasjoner som Rød Ungdom og Sosialistisk Ungdom, men vi opplevde at vi ut fra ulike synspunkt hadde mye til felles. Det var noe anna med f.eks. Senterungdommen, som ikke deltok i aksjonen i det hele tatt. Det er viktig at det går an å samle *de positive* kreftene om noe bra, sier hun. Og hun tror at slike allianser er noe vi vil se mer av framover.

— Samfunnet er i så store endringer. Jeg tror vi vil se mange nye koalisjoner, og spennende grupper som står sammen om ting.

Et slikt spørsmål tror hun vil bli Norges forhold til EF. Sjøl har hun ikke tatt stilling til om Norge bør bli EF-medlem, men vi aner at hun heller mer i negativ enn i positiv retning.

— Distriktpolitisk vil EF-medlemskap være et nederlag for Norge. Og Norge vil ha lite å si i samarbeid med store land som England, Frankrike og Vest-Tyskland, sier hun.

I dag ser Berit Aalborg likegyldighet som ei sterk begrensning mot å komme dit hun vil, og hun mener tida er prega av en sterk ego-bølge.

— Samtidig skjer det utrolig mye den andre vegen. Den rasistiske bevegelsen har fått oppslutning, men det motsatte skjer også, med den anti-rasistiske bevegelsen. Vi ser kvinnebevegelsen, og alle kvinnene som samla seg under Nordisk Forum. Det er slike ting som gir håp, for det viser at folk bryr seg, sier hun.

Samarbeid

På det partipolitiske planet ønsker Berit Aalborg at Kristelig Folkeparti står sammen og samarbeider med Venstre og Senterpartiet. Hun legger ikke skjul på at KrFs Høyre-vennlige stortingsrepresentant Kåre Kristiansen representerer én trend, og hun sjøl en anna, som er mer opptatt av det sosiale. Og hun ser det som helt utelukka å samarbeide med Fremskrittspartiet, som hun kaller «nedbrytende krefter».

Derfor er hun åpen for at mange ting kan skje for å skape allianser som demmer opp for FrPs framgang og innflytelse.

— I KrFU er vi mer åpne for samarbeid med venstresida enn i KrF. Vi er mer opptatt av hva vi samarbeider om, og ikke med hvem, sier Berit Aalborg.

Leif Steinholt

Lammende enighet

Det er litt rart når Sissel Rønbeck sier «bekjemp bilismen». Samtidig planlegger de fem felts motorvei gjennom Gamlebyen i Oslo, byrådet legger ned T-baner og NSB legger ned sidebanene. Nå er det Kragero banen, neste gang er det Nelaug-Arendals tur.

KRISTIN ASDAL, nestleder i Natur og Ungdom (NU), har mye på lager når hun går til felts mot en politikk som bygger opp om privatbilismen.

— For ikke å snakke om den defensive holdningen til Scan-link prosjektet. Dette er industri-gigantenes, med Volvos Gyllenhammar i spissen, plan for å bedre konkurransen med resten av Europa. En 4-felts motorvei skal legges parallellt til E6, fra Oslo, i tunnel eller bro til Danmark over Øresund, for å ende i Tyskland.

21-årige Kristin Asdal trådte sine barnesko i den idylliske sørlandsbyen Arendal. Da hun begynte på gymnaset starta og drev hun den lokale NU-avdelingen i tre år.

Skarpere profil

— Det var noe helt annet å drive miljøvern da. Det var på den tiden NU skiftet profil og begynte å klatre i pipen. Før hadde NU vært mere en ideologisk orientert organisasjon, som drev med feltbiologi, tittet på fugler og sånn. Vervinga gikk lettere når NU ble skarpere i profilen.

— Titania-saken er et godt eksempel. Kronos Titan dumpet avfall i Jøssingfjorden, fisken og livet døde, og fiskerne mistet næringsgrunnlaget. NU gikk til aksjon og fikk masse mediedekning. Dette er en sak som har fulgt oss siden, som gjorde det mere populært med miljøvern. En liknende sak var Unger fabrikker i Fredrikstad, som gravde ned tønner med filtersyre på tomta si. NU anmeldte og det ble igjen mye oppstuss.

Min hensikt da jeg planla dette intervjuet, var bl.a. å få fram de målene som driver en miljøaktivist. Hva er det for et samfunn hun vil ha? Hvordan ser miljøparadiset ut? Jeg hadde også tenkt å problematisere litt, hvis det skulle bli for mye av det gode. Jeg skulle spørre om dette ikke var mere enn følelser. Det blir gjerne sånn i disse tider, uten klare alternativer. Men all denne tenkinga skulle vise seg å være overflødig.

— Mitt mål er NUs mål, som står i vår miljøpolitiske plattform. Vi sloss for et rent miljø. Vi sloss for et syn der naturen ikke er adskilt fra mennesket, hvor menneske og natur lever i harmoni med hverandre. Folk må bli mer miljøbevisste. Idag er miljøvern bare en sektorinteresse. Folk må se sammenhengen. Miljøvern er ikke bare en sak, men grunnlaget for alt.

— Det er ikke drømmer som driver meg. Heller at jeg blir forbanna når folk sier at de vil jobbe med miljø, men så betyr det ingenting. I dag er alle så enige om miljøvern. Det har blitt en lammende enighet.

— Jeg blir vanvittig irritert når jeg nesten blir påkjørt på sykkel gjennom Oslo, eller når banen ikke går. Da blir jeg aggressiv. Alt bunner selvsagt i et ønske om at verden så annerledes ut, men jeg er realist.

Muren

— Vi støter mot mange barrierer, støter hodet mot veggen og har gjort det i mange år. Det er lite forandring i tenkemåten til tross for Brundtland-kommisjonens rapport, særlig hos de som burde endre tenkingen. Jeg tenker på de som legger premissene for hvordan framtiden skal se ut. Miljø blir ikke sett på som ideologi. Den lammende enigheten gjør miljøvernet ganske frustrerende.

— *Jeg er motstander av et syn hvor politikernes meninger blir brukt som forklaring på hvorfor verden ser ut som den gjør. Hvilke mekanismer ser du som stenger for miljøarbeidet?*

— Økonomien er enavgjørende for hvordan samfunn vi skal ha. Det kvantitative hvor mye kan vi tjene, kommer framfor det kvalitative — hvordan vil vi ha det. Og hvordan har vi det? De ser på Brutto-nasjonalproduktet, ikke på skilsmissestatistikker o.l. I dag ser vi at naturen slår tilbake.

Kristin Asdal, nestleder i Natur og Ungdom: — Vår oppgave er ikke å lage et helhetlig program, men å si fra når det bli laget politikk mot naturen.

FOTO: NICOLAY B. JOHANSEN

— Hverken økonomien eller miljøvernet kan kuttes ut. God økologi er god økonomi, som vi sier.

— *Men økonomien lever sitt eget liv. Vi kan ikke velge å f.eks. la være å ta hensyn til konkurranseevnen. Da vil Norge gå konkurs.*

— Vi må tenke lenger. Livsgrunnlaget forsvinner. Liv er ikke mulig i en ødelagt natur. Dette blir teoretisk interessant, men jeg er interessert i praksis, nå må det skje noe.

— *Kan du løpe fra motsigelsen på denne måten, spør jeg. Intervjuet har tatt form av diskusjon. Rundt på café-bordene ser folk rart på oss.*

— Går det an å glemme økonomien da? Uansett ble dette diskutert opp og nedad stolper i 70-åra. Dette er et spørsmål om å mobilisere folk. Vi overlater ikke ansvaret til politikerne, har ingen respekt for autoritetene. Vi vil aktivisere unge, både byråkratisk og gjennom aksjoner. Folk må protestere når bussen ikke går lenger. Folk må få troen på at protestene kan føre til noe, og at de selv kan ha betydning. Dette er NUs funksjon.

Sosialismen

— Det er ikke bare kapitalismen som er den store sammenhengen, for vi har

akkurat de samme problemene med de sosialistiske forsøkene. Du kan ikke peke et sted og si — der er årsaken. Så enkelt er det ikke. Sosialismen har ikke vist seg bedre. Det blir bare tull å si at alt blir bedre når vi lager revolusjon.

Kristin har akkurat vært i Øst-Europa, på tur med EYFA, European Youth Forest Action. Når dette blir skrevet er hun på oppsummeringsmøte i Freiburg, Tyskland, hvor de skal oppsummere turen og planlegge arbeidet framover.

— I Øst-Europa er miljøproblemerne minst like store som her. Tungindustrien blir ikke rensert i det hele tatt, og den satser de for fullt på. Polen er på randen av en økologisk katastrofe. Jeg nevner drikkevann, helse skader og spebarnsdødelighet. Vi traff en student i Krakow som bodde rett ved siden av Nova Huta, eller Huta im Lenina, som det heter. Her er størsteparten av stålproduksjonen i Polen, og ingen renseanlegg. Som han sa, man skulle ikke bodd der. Det er ikke levevilkår.

— I øst har de så dårlig økonomi at de ikke har råd til plast o.l. Kun papperinnpakning og energisløsende produksjonsutstyr. Her har vi overflod, og t.o.m. råd til å rense. Økonomien

er like enebetydende på Nova Huta som her i vest. Der har de produksjonsutstyr som ble forbudt i Japan fo 20 år siden. Her har vi bruk og kast-samfunn. Begge deler skaper masse problemer.

— Det er disse erfaringene vi har med sosialisme. Vi må ha et samfunn der folk tør å si fra. Sånn er det ikke i Øst-Europa. Selv om det lettes på sløret nå, glasnost og perestrojka. Folk får mer informasjon, og de får lov å organisere seg. Det er grunnen til at vi ser bevegelse nå. Før var det tabu å snakke om miljøproblemer. Offisielt eksisterte de ikke.

Seriøst alternativ

— Vi må kombinere aksjoner med 70-års økofilosofi, teorier som setter problemene i sammenheng med samfunnssystemet. Spørsmålet må være: Hvorfor er det sånn? Vår helhetlige ideologi er at naturen er rammen om alt - alt må skje på naturens premisser.

— *Økofilosofi, er du sånn New Age-freaker eller?*

— Nei, realisten i meg protesterer mot New Age.

— *Skal NU lage et program for hvordan vi skal nå det miljø-problemfrie-samfunn nå da?*

— Det spørsmålet er farget av de standpunktene du har, og den bevegelsen du er en del av. NU har hatt en funksjon ved å peke på miljøproblemene i Norge og resten av verden. Synliggjøre dem. Og meningsmålinger viser at folk er mer miljøbevisste nå. NU vil at folk skal ta aktiv del i kampen, ikke stå utafor.

— I disse lammende enige tider, er det viktig å avsløre netopp dette. Et hvilket som helst partiprogram har bra miljøpolitikk i teorien. Men de har ingen praksis.

— *Er ikke dette bare tekniske løsninger? Hvor er analysen av hvorfor vi lager all søpla?*

— Vår oppgave er ikke å lage et helhetlig program, men å si fra når det blir laget politikk mot naturen. I forhold til AKP, så ser ikke folk på dere som et seriøst alternativ. Det vil jeg at folk skal gjøre med NU.

— *Finnes det en løsning? Og ville det ikke gitt en enorm oppslutning om dere hadde den? Stemningen stiger igjen.*

— NU vet da ikke veien til miljøparadis! Men for å komme videre må vi ta flere teoretiske diskusjoner, kombinert med aksjonisme, som i den senere tiden. NU vil ikke fortelle hvordan det skal bli. Men vi kan si noe om retningen. Vi skal ikke gjøre noe uten å tenke, og vi skal ikke overforenkle. Det er en vanskelig balansegang. Det blir lett at vi blir sittende i vår egen verden på NU kontoret.

Det er litt merkelig at Kristin har blitt så engasjert politisk som hun har. Hjemme har hun aldri diskutert politikk, og de abonnerte kun på lokalavisen. Natur-menneske er hun heller ikke. Det hendte at hun plukka bær og sopp i sesongen. Men i Arendal er naturen mer en del av daglig-livet enn i Oslo.

Av de faktorene som hun ser har preget utviklingen hennes, nevner hun noen lærere, dessuten var de en venninne-klikk som snakket en del. Skoleflink har hun alltid vært. I følge henne selv var hun litt av en bråkebøtte, kanskje t.o.m. en drittsekk i skoletiden. Hun var så fryktelig i opposisjon, men kanaliserte nok aggresjonen sin bedre idag.

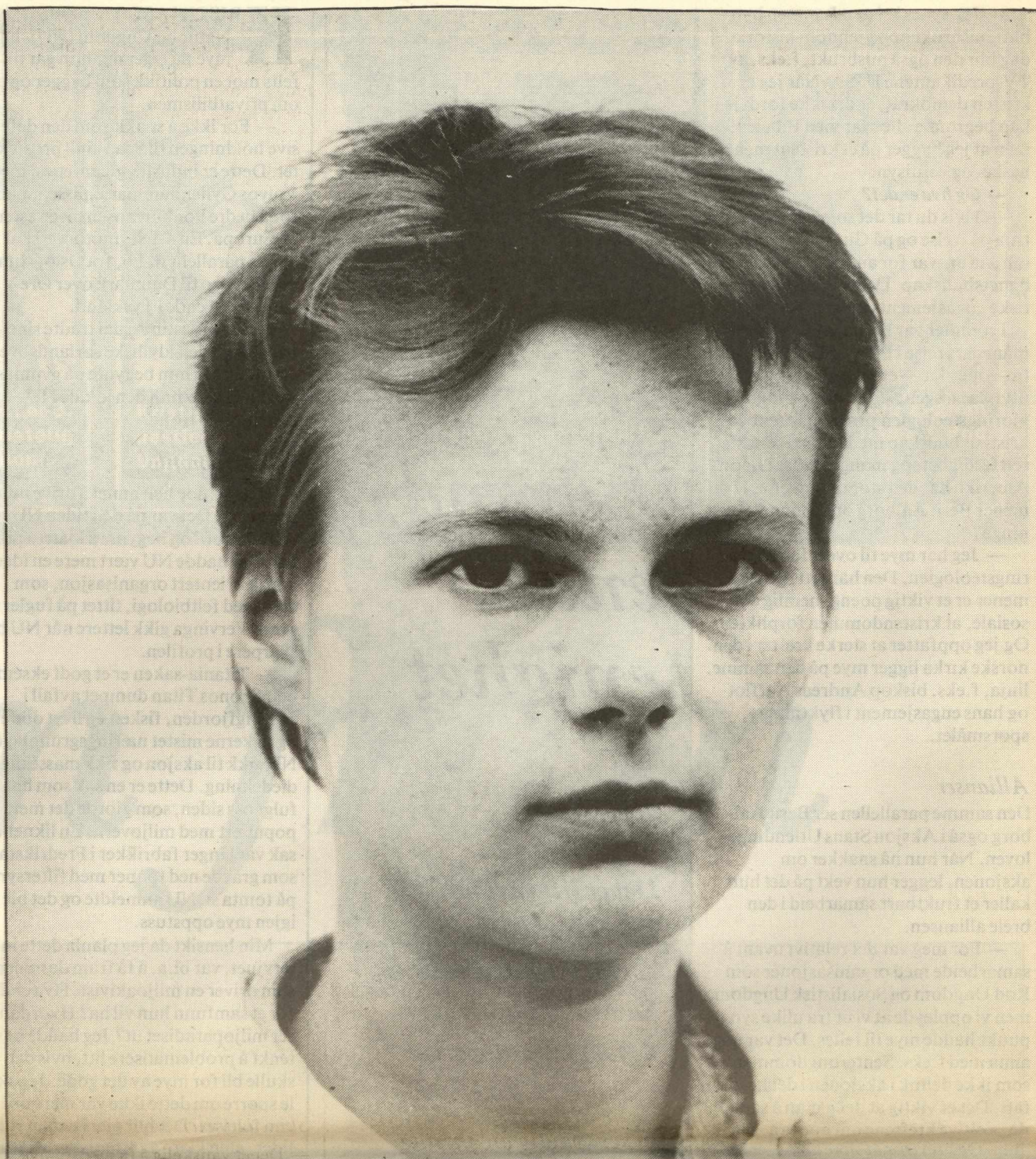
— Men jeg hadde store problemer med å holde meg innenfor rammene av den barnehagen, som gymnaset virkelig er.

Endel av venninnene hennes fra skoletiden har valgt helt andre veier enn henne. De har fått barn, kjøpt hus, blitt etablert. Men de er viktige venner for henne fremdeles. Hun vil gjerne holde på bakgrunnen sin. Også fordi venninnene hennes har blitt mere engasjert av vennskapet deres. Miljøvern er ikke bare for de spesielt innvidde.

Nicolay B. Johansen

Jenter må stå sammen

Vi driver på og skal bygge opp SOS-rasisme i Bærum. Så langt er vi omlag 60 stykker. Av disse er 43 jenter. Dette mener jeg gjenspeiler jenters posisjon i det norske samfunnet i dag. Jenter representerer en nødvendig opposisjon, og er ei viktig kraft på mange områder.

Liv Idun Nyseth, aktivist i Jentefronten: — Jeg tror ikke at kravet om et pornofritt samfunn kan innfris innafor rammen

DENNE PÅSTANDEN kommer fra Liv Idun Nyseth fra Jentefronten i Bærum. Og hun fortsetter:

— Jenter tenker mer rettferdig enn gutter. Som en følge av at vi er opplært til å ta ansvar og vise omsorg, så har jenter lettere for å solidarisere seg med andre. Undersøkelser fra Stortings- og kommunevalg viser at jenter stemmer mer radikalt enn gutter. Vi ser også at det er få jenter som er aktive i et parti som Fremskrittspartiet. Det er de halvgamle gubbene som dominerer. Hvorfor FrPs politikk ikke apellerer til jenter???? Det skyldes at politikken til dette partiet skviser jenter fullstendig! FrP har markert seg sterkt for utstrakt privatisering, noe som først og fremst får følger for jenter og kvinner.

— De damene som er med i FrP er unntak. Kanskje vil det bli egen kvinneorganisering innafor FrP også, når jentene der oppdager konsekvensene av den politikken som partiet fører. Og det ville jo være bra!

— Kvinneopprøret er overalt, i alle lag av samfunnet, og i de politiske miljøene både på høyre- og venstresida. Men jeg ser ikke på f.eks. Høyrekvinne som ei kraft for å forandre samfunnet. De spiller ei rolle først og fremst når det gjelder det vi kan kalle dagskrav, - som f.eks. kampen for fortsatt sjølbestemt abort, sier Liv Idun.

«Koselig»

— *Det blir regna som en vedtatt sannhet at det er likestilling i Norge nå. Er unge jenter enige i dette?*

— Mye av likestillinga blir vendt mot jenter. Jenter som er unge i dag har en mengde idealer å leve opp til. Når vi ikke greier å innfri de forventningene og krava som stilles til oss, så skaper det en enorm sjølbekreidelse. Jenter bebreider seg sjøl for å velge

søm i stedet for f.eks. bedriftsøkonomi på skolen. For da har de valgt feil. Sjøl gikk jeg et år på vevelinja, og fikk stadig høre kommentarer som så koselig, da! . Og jeg svarte ofte at jeg bare gjorde det for hobbyens skyld. Indirekte ble jeg tvinga til å ufarliggjøre og latterliggjøre mitt eget valg av utdanning.

— Jeg trur nok det er ganske brei enighet om at vi har oppnådd formell likestilling, at alle har de samme muligheter og rettigheter. Mannfolka har blitt flinkere til å gjøre husarbeid enn før, noe som er et resultat av kvinnebevegelsens kamper. Men mange synes nok at det er «greit nok» nå.

Kollektiv kamp

Liv Idun tar ei pause og ruller en røyk. Og vi spør: *Hvorfor har du valgt å være organisert, og å ta den kollektive kampen? Ville du ikke kommet mye lenger hvis du hadde valgt å ordne opp for deg sjøl, - satsa på utdanning og karriere?*

— Jeg kunne kanskje kommet ganske langt ved å velge den utveien, fordi jeg allerede har masse erfaringer fra jentebevegelsen som gir meg styrke til å kunne ta den ensomme kampen. Men jeg ønsker ikke å bruke disse erfaringene til å ordne livet for meg sjøl. Det løser ingen problemer for jenter generelt. Dessuten ville jeg ikke trives med å stå aleine på en karrierestige.

— Jeg kan ikke få gjort så mye aleine. Jeg kan ikke få endra på mer enn små deler av mitt eget liv. Å forandre livssituasjonen for alle jenter, kan jenter bare gjøre hvis vi står sammen og deler de erfaringene vi har. Derfor er det viktig med en egen kvinnebevegelse, - en sterk kvinnebevegelse. Hvis ikke vi har den, vil jenter miste krafta si. Jenter trenger et forum hvor vi kan samle oss og styrke oss på våre særegne ting.

Kampens begrensninger

— De fleste som driver interessenkamp ser at dette systemet setter begrensninger for hva du kan få til og hva du kan få endra på i dag. Det erfarer du ved å være organisert. Du oppdager at det er sammenhenger mellom forskjellige former for undertrykking. Ta for eksempel to saker som jenteundertrykking og rasisme. Enkelte setter opp en motsetning mellom disse sakene, og sier at vi må velge hva vi vil jobbe med. Men vi i Jentefronten har erfart at rasisme og undertrykking av jenter henger nøye sammen, og faktisk er to sider av samme sak.

— Et annet eksempel er parola om et pornofritt samfunn. Jeg trur ikke at dette kravet kan innfris innafor rammene av dagens samfunn, fordi grunnlaget for undertrykkinga fortsatt vil være til stede. En del ting har skjedd de siste tjue åra, men mye er fortsatt som det var da mødrene våre var unge. Undertrykkinga er den samme, men den tar stadig nye former. Det er lenge siden det ble slutt på heksebrenningene i Norge, men Unni Rustad framstilles på samme måten som heksene ble på 1600-tallet, med den forskjellen at hun ikke kan dømmes til å bli brent offentlig.

— Jentefronten har ikke noen parole om sosialisme, men vi fører en konsekvent samfunnskritisk politikk. Grunnlaget for kvinnebevegelsen og jentekampen må være de konkrete tingene som undertrykker kvinner, og vi stiller krav i forhold til det. Men Jentefronten er ikke «jenteopprøret». Jenteopprøret er mye mer, og det finnes overalt i samfunnet. Det finnes et opprør blant unge jenter, og jenter er forbanna på veldig mye. Det siste året har gitt oss mange eksempler på det, med store streiker blant sjukepleierne, førskolelærerne og lærerne. I tillegg har vi kampen mot abortmotstanderne

Folk trenger makt

**Anne-Kathrine Fuglem
er 24 år, telemontør og
leder i Rød Ungdom.**

**Hun vil ikke gi opp
kampen for sitt syn enda
vi ser tydelig en økende
tendens til at folk ven-
der seg mere mot høyre
og Fremskrittspartiet
enn mot venstre når
innstramningene bare
blir større. Og vi spør
henne hvorfor hun
fremdeles mener at
hennes syn har sjanser
for å slå igjennom.**

dagens samfunn. FOTO: LEIF STEINHOLT

— De som har makta i Norge øns-
ker ikke at folk skal gjøre opprør, og
de prøver å kneble all oppstand. Men
kvinnene tar de nødvendige kampene
likevel.

Organisering

— Problemet ligger mye i den daglige
organiseringa. Et kvinneliv betyr dår-
lig tid, og dårlig sjøltillit. Mange jenter
sier at «jeg kan ikke det der», eller «jeg
veit for lite til å ta på meg den opp-
gava». I tillegg så kommer det at du
hele tida er nødt til å forsvare at du er
kvinneaktivist. Det finnes så mange
myter om kvinnebevegelsen at det til
tider er ganske tøft å måtte forsvare at
du er medlem av Jentefronten. Jeg trur
faktisk at en del jenter lar være å orga-
nisere seg på grunn av disse fordom-
mene. Dels fordi de kanskje trur på
mytene sjøl, men mest fordi de må for-
svare alt dette. I Bærum har vi opplevd
at jenter som har vært på møter i Jen-
tefronten ikke kommer tilbake fordi
de har blitt trakassert av kjærester,
fedre og klassekamerater, forteller Liv
Idun.

— Norge er nå inne i en såkalla om-
stillingsperiode, og angrepa på folk
sine rettigheter kommer. Vil det fort-
satt bli rekruttert jenter til kvinnebeve-
gelsen, eller vil de daglige kampene for
jobb og lønn ta all tida til kvinner?

— Vi ser allerede tendenser til at
folk organiserer seg i mindre grad enn
før. Dette kan være både bra og dårlig.
Det ville vært bra om f.eks. rasistene
ikke organiserte seg, men i hovedsak så
er dette ei negativ utvikling. Og net-
topp her ligger utfordringa for oss.
Sjøl om vi ikke er så mange i Jente-
fronten, så kan vi fortsette kampen
både mot undertrykkinga av jenter, og
for å få folk til å organisere seg.
Kanskje vil vi da få færre rasister også,
avslutter Liv Idun.

Anita Hanebo

JEG TROR IKKE AT folk egent-
lig vil være FrP-ere, fordi det
betyr å være stor sjøl på bekost-
ning av andre. Men folk er på jakt etter
alternativer, og mange synes at Frem-
skrittspartiet sier mest om å forandre
Norge, sier hun.

Fremskrittspartiet har mange kon-
krete og jordnære alternativer — sier
mindre skatt, mindre boutgifter osv.
Det tror jeg vi også må bli flinkere til.
Vi må si at hvis vi får makta så vil vi
gjøre sånn og sånn. Vi må ikke være
redd for å komme med konkrete saker.

Ta ansvar

— Mange mener det er alt for lett for
dere å love i hytt og pine fordi dere ikke
har noe ansvar?

— Jeg tror vi er redd for å ta ansvar.
Vi er for mye opptatt av å snakke om
prinsipper og ikke hvordan virkelighe-
ten skal være.

— Å snakke om prinsipper er også
viktig, for det er veldig lett å bli påvir-
ket fra alle kanter og det er viktig at vi
klarer å se oss sjøl oppi det hele, men
det kan lett virke fjernt å snakke om de
fine prinsippene, derfor er det viktig
med handling. Det er det som kan for-
andre livene til folk. Men til det trenger
vi makt, og dette må vi få klarere fram.

— Hva er det du ønsker så sterkt at
du vil holde ut denne kampen?

— Jeg ønsker at vi skal få oppfylt
drømmene våre om å for eksempel ha
mere tid til vennskap og mere tid til oss
sjøl — ikke bare tenke på mann og
barn og jobb døgnet rundt. Det er så
masse du har lyst til å gjøre men som
du ikke rekker. Og det er også viktig,
for folk har alltid utviklet seg gjennom
å prøve nye ting og få nye erfaringer.
Men det er ikke lett når man har over-
tid på jobben og kanskje syke barn
eller foreldre å ta seg av hjemme.

Sluke kameler

— Det er vanskelig å få med mange
politiske grupper på noe som ikke gir
dem noe mediaoppmerksomhet eller
egen uttelling, sier Anne Kathrine.

— En annen viktig ting er at vens-
tresida i Norge har vært alt for mye
opptatt av å krangle seg i mellom. Og
det tjener ikke til mye bra når vi er så
små alene. Man må ofte sluke kameler
for å få ting gjennomført. Det er bare
sånn forholdene er, og da må man inn-
rette seg etter det. For eksempel hvis
man skal ta opp kampen mot porno på
jobben, så må man kanskje stå sam-
men med folk som er rasister, eller
omvendt for den saks skyld.

— Samarbeid med andre politiske
organisasjoner er også viktig for det
gjør at vi kan komme i en mer kon-
struktiv diskusjon om det vi jobber
med enn om vi bare skulle diskutere
med folk som var enige. Det er et tegn
på svakhet at du ikke kan samarbeide,
og likedan er det et tegn på styrke om
du kan samarbeide. Og det er viktig at
vi kan vise styrke.

— Men hvis man hele tida må sluke
kameler for å oppnå samarbeid om uli-
ke saker, hvordan skal du da noen
sinne oppnå det dere ønsker? Da vil
dere jo aldri få helhetlig oppslutning?

— Jeg tror aldri det vil bli sånn at
alle vil kjempe for det samme tingene.
Folk er forskjellige og vil alltid være
uenige om mange ting. Men man kan
bli enige om de mere større sakene,
som at folk i Norge må få mere makt,
at man burde ha flere folkeavstemmin-
ger, mere direkte demokrati, ikke styre
etter profitt men etter de behovene
som skal dekkes osv. Andre saker som
f.eks. porno og rasisme må vi slåss mye
fram og tilbake på hele tida, tror jeg.

Sivil ulydighet

— Hva er det som er viktig å oppnå for
Rød Ungdom gjennom politisk job-
bing i dag?

— Det er viktig at vi gjennom poli-
tiske kamper får ungdom til å begå
mere sivil ulydighet. F.eks. som å ok-
kupere tomme hus, skjule flyktninger

Anne Kathrine Fuglem, leder i Rød Ungdom: — Venstresida i Norge har vært
alt for mye opptatt av å krangle seg i mellom. FOTO: KLASSEKAMPEN

eller f.eks. nå som det er altfor få sko-
leplasser, få ungdom til å bare dra på
skolen og stille opp i klassen, starte
ulovlige streiker og aksjoner. Alt dette
er et ledd i å få folk til å se at vi ikke har
noen stat til å ordne opp for oss. Når
fritidsklubber stenger må folk bare
fortsette å drive på.

— I dag er det ofte sånn at ungdom
ikke ønsker å binde seg opp i en poli-
tisk organisasjon, men heller vil jobbe
med enkelte saker. Er dette et pro-
blem?

— Ungdom er opptatt av alt mulig,
og de velger seg enkelte saker som de
kan jobbe med. Men det betyr ikke at
f.eks. kampen mot rasisme, som vel-
dig mange ungdommer er opptatt av,
er viktigere enn kampen for et sted å
bo. Derfor trengs det at flere ung-
domsorganisasjoner kan gå sammen
om en helhet som handler om miljø,
skole, bolig, anti-rasisme osv. For alt
henger sammen, og det er det viktig at
vi kan se.

— Derfor er en av Rød Ungdoms
oppgaver å prøve å vise ungdom at det
finnes et felles mål som alle kan tjene
på uansett hvilken sak de er opptatt av,
sånn at ikke de som f.eks. er opptatt av
motersykler skal motarbeide elevorga-
nisasjoner eller organisasjoner mot
rusgift. Derfor er det viktig at sam-
menheng og helheten kommer fram.
For så lenge alt er delt opp og adskilt
blir det ikke noen kraft over det.

Satt i system

Grunnlaget for Anne Kathrine Fu-
glems politiske engasjement var tanker
som vel de fleste gutter og jenter i Nor-
ge har hatt.

— Da jeg var mindre var jeg skremt
over alle krigene i verden. Jeg syntes
det var fælt med all sult og nød og
hvordan folk hadde det i andre land.
Jeg lå ofte våken om natta og tenkte på
hvordan dette kaoset kunne ordnes.

— I tillegg syntes jeg også at det var
urettferdig at folk her i Norge ble vur-
dert på en rangstige. At noen var bedre
enn andre, og at folk mistet sjøltillit
hvis de ikke var supermennesker. Det
var så alt for mange mennesker som
ikke hadde noe du skulle ha sagt.

— Men hvorfor valgte du akkurat
Rød Ungdom, det var vel mange andre

politiske organisasjoner som ville løse
de samme problemene som deg?

— Rød Ungdom satte alt i et sy-
stem. De satte krig i sammenheng med
småfolk i Norge. At det fantes en
maktelite som ønsket å holde folk un-
der seg. Samtidig så syntes jeg at Rød
Ungdom var konsekvent. De tok
standpunkt og valgte side, de vaklet
ikke fram og tilbake og sa på den ene
og på den andre siden hele tida. Det
gjorde at jeg syntes jeg visste hvor jeg
hadde de henne.

Makt og frihet

— Ser du på tingene på samme måte i
dag som den gang?

— Nei, jeg så verden veldig svart
hvitt den gangen. Alt var veldig enkelt.
Sosialismen var bare bra, og jeg var
veldig lite kritisk. Jeg var mest opptatt
av å kunne forsvare alt sosialismen sto
for. Jeg forsvarte Moskvaprosessene,
ettpartistaten og nærmest hva det måt-
te være.

— Sånn tror jeg det måtte være og-
så, i begynnelsen. For når du går over
fra å være vanlig ungdom til å bli orga-
nisert, så må alt være veldig systema-
tisk. Man kan ikke tvile så mye i
begynnelsen, man må se enkelt på det
for å få oversikten. Man har ikke så
mange argumenter så man kan være
kritisk, men den kritiske sansen kom
etterhvert — og heldigvis for det, for
verden er jo slett ikke svart hvitt, men
utrolig mangfoldig.

— Hva er det som gjør at du ikke gir
opp når ting blir vanskelig?

— Jeg vil ikke at dette systemet skal
få makta over meg. Jeg vil ikke bli
gjort til en lydig disippel. Dessuten gir
det meg større frihet til å kunne si hva
jeg mener når jeg er med i Rød Ung-
dom, for da vet du at du har mange
som støtter deg. Du blir ikke nødt til å
godta spillereglene.

— Og så lærer du mye sånn at du
kan si at du er drit uenig med Gro Har-
lem Brundtland og kan begrunne det.
Da blir det ikke bare til at du sitter og
mener en masse ting for deg sjøl, for
når du har støtte så tør du å si hva du
mener, og sist men ikke minst — da
kan du gjøre noe med det også, sier
Anne Kathrine Fuglem.

Katrine Malmo

To personer og to bevegelser. Fra motsatte ståsteder sier begge at de representerer opprørsbevegelser som står på vanlige folk si side. Rute 80 slapp Tor Mikkell Wara, formann i Fremskrittspartiets Ungdom, og Rød Ungdoms sentralstyremedlem Claus Jervell løs på hverandre til debatt om hva det opprøret de begge sier de kjemper for egentlig inneholder.

MED DET som utgangspunkt lar vi først Tor Mikkell Wara — som gjerne kaller Fremskrittspartiets Ungdom «80-tallets ungdomsopprørere» — forklare hvordan han ser FrPU som en opprørsbevegelse.

— Hele poenget med at vi er til er at vi vil redusere politikerens makt. Etter krigen har Arbeiderpartiet bygd ut et enormt maktapparat. Samtidig har vi fått sterke særinteresser, som LO, bankforeninga, Bondeladet. Dette gjør at folk er fratatt styring.

— Og ungdom reagerer mot å hele tida bli styrt over. Først blir de styrt over av foreldre, deretter av lærere, og sjøl når de blir 18 får de ikke gjøre noe. Det er dette vi kaller «mammastaten». Da blir det et opprør — og det er det opprøret vi kanalisere, sier Tor Mikkell Wara.

— I dag har FrPU et høyreradikalt svar, mens opprøra til venstre er veldig saksorienterte, sier Claus.

— På venstresida har SV sine 5-6 prosent, RV har sin ene, mens det *utafor* partiene finnes mange, store bevegelser — som kvinnebevegelsen, og bevegelsen mot rasisme. Målet mitt er å få disse bevegelsene til å slåss for et anna samfunn utover sakskrava.

— Hva er Rød Ungdoms opprør?

C.J.: — Vi er den eneste ungdomsorganisasjonen som vil at folk skal styre, og sier at det er mulig. Den sida som har prega historia det siste hundreåret er klassekampen. Og det er det vi sier: For å forandre verden, må du bryte ned arbeidsdelinga mellom de som styrer og de som blir styrt over. Da er det ikke

” Det verste ved Fremskrittspartiet er at det blir et redskap for det norske maktapparatet, og er med på å brutalisere maktapparatet. ”

Claus Jervell

snakk om at kapitalen må bli privat framfor statlig, slik som FrPU sier.

MAKTAPPARATET

— Når det gjelder FrP, fortsetter Claus, ser jeg det som et opportunistisk parti som hele tida tilpasser seg de rådende meningene — som f.eks. Eli Hagen når hun drar til sjukehem på Sagene for å synes synd på de eldre.

— Men det verste ved FrP er at de blir et redskap for det norske maktapparatet, og er med på å forandre virkeligheta gjennom å brutalisere maktapparatet. Vi ser det i flere saker, som i

asylpolitikken, i synet på lov og rett, i angrepene på velferdsstaten.

T.M.W.: — Jeg ser FrPU minst av alt som et redskap for maktapparatet. FrPU vil *dra tilbake* maktapparatet. Jeg tenker på en uttalelse fra tidligere Unge Høyre-leder Terje Osmundsen. Han sa at Høyre ikke vil styre mindre, men bedre. Han traff spikeren på hodet, for sånn er det med alle partiene; de sier de vil styre bedre. Men vi vil bort fra det — vi vil ikke styre sjøl, men redusere politikerens makt. Og hvis vi lykkes med det vi vil, har ikke maktapparatet noe igjen.

C.J.: — Både Rød Ungdom og FrPU er med i politiske bevegelser. Du kan se forskjellen på dem gjennom den kampanja AKP hadde på 70-tallet for at medlemmene skulle begynne å

” Kapitalismen er et system bygd på ikke-aggresjon. ”

Tor Mikkell Wara.

jobbe i arbeiderklassen. Det var ut fra tanken om at folk skal ha makta. Men dere går inn i råd og utvalg, helt i interessene til den økonomiske makta i Norge. Og dere vil styrke Forsvaret, politiet, og det direkte maktapparatet i f.eks. asylpolitikken.

T.M.W.: — Hvis vi fikk det som vi ville, var det bare halvparten så mange lover igjen. Og hvis vi snakker om lønnsloven, kan vi bytte den ut og snakke om markedet. For det viktige er at *markedet* tar avgjørelsene. Kapitalistene skulle ha avgjort om det skulle satses på ilmenitt i Tyssedal, ikke politikerne.

STAT OG PRIVAT

C.J.: — Rundt FrP ligger et opprør som får oppslutning blant vanlige folk, og som retter seg mot at Arbeiderpartiet og sosialdemokratiet har laga et veldig kontrollert samfunn. Folk har lite makt, lite mulighet til å utvikle seg.

— Sosialdemokratiet skapte et samfunn hvor folk fikk det bedre materielt. Men nå er oppgangen fra etterkrigstida over, og velferdsstaten skjæres ned. Og da blir det fort andre som får skylda for det som går galt. F.eks. de narkomane, som er ei pen gruppe å peke ut som sydebukk. Dermed retter opprøret seg mot folk sjøl.

T.M.W.: — Dere snakker om kapitalismens makt, og ser ikke forskjell på monopolmakta til staten og den private atmosfæren. Men det er en gedi-gen forskjell. En privatmann kan si meg opp fra fabrikkens sin, for det er hans maskiner, men han kan ikke tvinge meg til å gjøre noe. Men *staten* kan gjøre det. Staten er den eneste som har makt til å bryte et prinsipp om ikke-aggresjon.

C.J.: — Når du setter et skille mellom staten og private

Ansikt til ansikt

bedrifter blir det bare vås. Private tvinger også folk til ting, f.eks. når de legger ned drifta.

” Rød Ungdom er den eneste ungdomsorganisasjonen som vil at flertallet skal styre, og sier at det er mulig. ”

Claus Jervell

Og de tar livet av folk i den tredje verden på grunn av private handlinger, fordi de ikke har ansvar for noe anna en sin egen lønnsomhet. Derfor blir skillet mellom privat og statlig et kunstig skille.

T.M.W.: — At det finnes vold i den private atmosfæren er ikke legitimt. Men systemet vårt bygger på *frivillighet*. Hvis du går til en baker og kjøper et brød er det en handel mellom to mennesker. Du får ditt brød, og bakeren får si betaling, og begge er fornøyde. Det er kjerna i markedsprinsippet. De må begge delta i et system bygd på ikke-aggresjon.

KAPITALISTENS RETT

C.J.: — Tror du verden er en Kardemomme by? Hva slags

verden lever du i? Når kapitalismen grodde fram, sto den for frigjøring, mot et gammelt godseiersystem. Men *i dag* står kapitalismen for tvang, og det er tvang som har gitt kapitalismen herredømme. Kolonimaktene brukte linjal på den tredje verden og delte i «ditt» og «mitt». Norske selskaper kan flytte til Asia fordi det er billigere arbeidskraft der, og norske arbeidere mister jobben. Det er ikke frihet.

T.M.W.: — Jeg protesterer mot den *kontrollen* dere vil ha av kapitalistene vel så mye som mot resultatet. For det er kapitalistens egen eiendom. Der går skillelinja. Vi forsvarer kapitalistens rett til å gjøre det han vil, og når han handler skal han ikke bruke aggresjon.

— Vel kan eksempelet med brødet og bakeren være overforrenkla. Men ta blyanten du holder i; der er kanskje kull fra Afrika, tre fra Canada, lakk fra ilmenittverket i Tyssedal — og alle som har deltatt i produksjonen av den har gjort det frivillig! Det fantastiske er jo at jeg i Norge kan betale 5 kroner for den, og det blir kanalisert til alle ledd i produksjonen.

C.J.: — Hvis kapitalismen er så bra, hvorfor blir folk i den tredje verden fattigere? Er det noe galt med dem?

T.M.W.: — Fordi de ikke har kapitalisme. Ingen land i

den tredje verden fikk en industriell revolusjon, og de har ikke markedsøkonomi. I et fattig land som Tanzania har de derimot planøkonomi.

C.J.: — Japan, Sovjet og Kina, som har bygd opp industri-samfunn, stengte grensene for den internaasjonale kapitalismen. De andre har vært offer for den sterkeste rett, vært offer for markedet. Du snakker om frihet; for folk i den tredje verden er den nasjonale friheta viktig. Det er kapitalismen som vil åpne grensene deres, og slik truer den tredje verdens frihet.

FRIVILLIGHET?

T.M.W.: — Jeg mener at det finnes rettigheter folk skal ha uansett om du er i flertall eller mindretall, om du er kapitalist

” Jeg forsvarer kapitalistens rett til å gjøre det han vil. Mine rettigheter stopper ikke om du er rik eller fattig. ”

Tor Mikkell Wara

eller arbeider. Og ut fra de rettighetene må folk frivillig ha rett til å søke arbeid eller investeringer der de ønsker. Kapitalismen

Tor Mikkell Wara er formann i Fremskrittspartiets Ungdom. FOTO: LEIF STEINHOLT

er et system fundert på ikke-aggresjon. Det er det prinsippet jeg baserer meg på, og som gjør at jeg forsvarer disse rettighetene.

— Samtidig er det opplagt at folk er forskjellige. Vi har forskjellige lyster, intelligens, kunnskap; det er derfor vi går i forskjellige retninger. Og reguleringer gir også forskjeller. Opp gjennom historia har det vært ei sterk statsmakt. Og det er når du *løsner* på slike band at folk kommer seg fram — f.eks. som når kapitalismen brøt med føydalismen.

C.J.: — Det har ikke alltid vært en sterk stat. I vår del av

«sammen med andre».

C.J.: — Ja, det er motsetningsfylt. Men folk lever i samfunn, de har fellesskap i produksjonen, og de utvikler seg sammen med hverandre. Og når det gjelder FrPUs frihet, så står den egentlig for to *tvanger*: Den ene er markedets tvangslov, og resten skal være under statens voldsmakt — hær og politi. Det er sånn det blir i realiteten.

T.M.W.: — Det er ikke *idéen* bak kapitalismen som gjør at den har slik oppslutning i Vesten, men det at systemet fungerer. Markedsøkonomien fungerer, gir folk velferd, og tjener småfolk. «Ved høyvann heves alle båter».

— Marxisme derimot baserer seg på krenkelse av eiendomsretten, godtar aggresjon, og *fungerer* ikke. Det er derfor dere taper i oppslutning: Sosialismen *fungerer* ikke.

C.J.: — Jeg er enig i at en grunn til at vi ikke har mer oppslutning er at sosialismen har endt opp i en byråkratisk modell. Men vi må lære av historia. Vi vil først og fremst fjerne utbyttinga, det som dere kaller eiendomsretten. Valga må gjøres av flertallet, og folk må trekkes inn i styringa.

— Innføring av 6-timersdagen vil f.eks. gi folk bedre tid til styring. Og med den nye teknologien har vi muligheter til å spre beslutninger utover landet. Sjøl jobber jeg som kokk, men jeg vil være med på å styre samfunnet. Jeg tror folka på jobben min har like mye fornuftig å fare med som Gro Harlem Brundtland. Og jeg tror samfunnet vil bli bedre dersom det er styrt gjennom en plan som folk sjøl har vært med å utforme, ikke gjennom markedet. Markedet gjør de store større, og spiser opp de små.

— Og det handler ikke bare om politiske rettigheter, men også økonomiske. Det henger nøye sammen. Kapitalismen fungerer ikke. Dessuten har den et *ideologisk* voldsapparat; kontrollinstitusjoner som skolen, som former og tilpasser deg.

GRENSER OG FRIHET

— *Hvordan henger FrPUs restriktive politikk i forhold til innvandrere og flyktninger sammen med at dere påstår å forsvare enkeltmenneskets frihet?*

T.M.W.: — FrPU går inn for å åpne grensene for innvandrere som er sikra sosialt av seg

Claus Jervell er medlem i Rød Ungdoms sentralstyre.

FOTO: LEIF STEINHOLT

sjøl eller andre gjennom private forsikringer.

— Men hovedproblemet i Norge er at innvandringa koster tre milliarder i året. Og hvis du er liberalist er du mot at det kos-

ter penger. Hvis ikke, forlanger du at folk skal betale for andre. Utgangspunktet vårt er at vi skal ha lite offentlige utgifter.

C.J.: — Jeg ser det i forhold til at den internasjonale økonomien bygger på en internasjonal apartheid. Hvis folk fra den tredje verden vil flytte på seg fordi landet er lutfattig eller på

” Målet mitt er å få bevegelser som kvinnebevegelsen og den anti-rasistiske bevegelsen til å slåss for et anna samfunn utover sakskrav.

Claus Jervell

”

grunn av undertrykking, er grensene stengt.

— Problemet i Norge er ikke at innvandrerne og flyktningene koster penger, men at staten gjør så mye for å stenge dem ute. Vi ønsker en politikk hvor ikke bare staten, men hele samfunnet tar imot dem. Så sier folk at det ikke er jobb til dem. Men det er jo mange behov som ikke er dekket, og mange jobber som trengs å bli gjort.

MOT DAG

— *Hva blir de viktigste sakene for dere framover?*

T.M.W.: — Oppslutningsmessig ligger vi bra an blant ungdom. Men vi trenger å jobbe bedre med organisering. Her har vi mye å lære fra venstresida

” Vi vil ikke styre sjøl, men redusere politikernes makt. Hvis vi lykkes, er det ikke noe maktapparat igjen.

Tor Mikkell Wara

”

og de «løse» organisasjonene, som Nei til Atomvåpen og kvinnebevegelsen. Det er ikke umulig å tenke seg f.eks. «Skoleelever for privat gymnas», eller lignende spontane folkebevegelser.

— Dessuten vil vi satse alvorlig på den *intellektuelle* delen av befolkninga. Hvis du f.eks. studerer den revolusjonære organisasjonen Mot Dag på 20- og 30-tallet, gjorde de et imponerende arbeid blant studenter og intellektuelle. Og det var gamle Mot Dag-ister som skapte velferdsstaten etter 1945. Vi må satse på de intellektuelle for å ha opinionsdannere, presse og media til å få grunnfesta det vi har oppnådd til nå.

C.J.: — Det er morsomt at du trekker fram Mot Dag, for jeg har stor respekt for hvordan de knuste høyrestrømningene som prøvde å ta over Studentersamfundet i Oslo i 1936.

— I dag er det vi som er på defensiven. Mange ungdommer går til FrP, og i rasistisk retning. Trond Hegna, som var med i Mot Dag, sier at det arbeidet de gjorde redda mange ungdommer fra å dø for fascismen på Østfronten. På mange måter er det det samme det er snakk om i dag.

Rune Ytreberg
og Leif Steinholt

Så mange ting burde vært fullført
Hvert øyeblikk krever orden
Jorda dreier, himmelen dreier
Vente i årtusener?
Det er for lenge: Grip dagen!

Mao Zedong

(Gjendiktning ved Kjell Heggelund
og Tor Obrestad).

MATERIALE FRA RØD UNGDOM:

Bestill fra: Rød Ungdom, boks 610, Sentrum, 0106 OSLO. Tlf.: (02) 37 73 50

H E F T E R

.... Grunnsirkel: En innføring i marxisme.....	25,-
.... Sosialisme - Utopi eller virkelighet? Fra 1983	20,-
.... Sosialismen - mulighetens samfunn. Fra 1985.....	15,-
.... Raud Ungdoms skoleprogram. Fra 1983	15,-
.... Raud Ungdoms skoleprogram. Fra 1987	20,-
.... Kort innføring i marxisme: Politisk økonomi	20,-
.... Rød Ungdoms historie 1963 - 1983.....	20,-
.... Rød Ungdom organisasjonshandbok med vedtekter.....	35,-
.... F. Engels: Sosialismen fra utopi til vitenskap (utdrag)	5,-
.... Ledd i en global strategi (Soviets okkupasjon av Afghanistan).....	15,-
.... Temahefte om Nicaragua.....	10,-
.... Zimbabwes veg til frigjøring.....	10,-

M E R K E R

.... Rød Ungdom (nål)	5,-
.... Alle folks friedom — heile verdas fred (nål)	5,-
.... Kamp mot all politivold (klistermerke)	5,-
.... Kamp mot politi- og budsjettvold (klistermerke)	5,-

P L A K A T E R

.... Uten frihet — ingen fred.....	2,-
.... Uten frihet — ingen fred (glatt papir).....	5,-
.... Rute 80 — ikke bare romantikk	5,-
.... Bølleplakat: Er løsinga bart	5,-
.... Rute 80 abonnement, 50 kr. for 6 nummer	50,-

Det går et skille i verden

Adolf Hitler brukte nasjonalismen for å få sendt den tyske arbeiderklassen i krig for den tyske storkapitalens interesser. Og fortsatt bruker herskerne ei løgn om «nasjonens fellesskap» for å rane til seg rikdommene som er skapt av flertallet. Men først når vi skiller mellom venn og fiende, kan vi få en verden hvor fornuften og flertallet styrer.

HISTORIA HAR GÅTT i rykk og napp. Inni mellom har den tatt en kjapp sving. Et raskt blikk på historia forteller oss om en voldsom utvikling. Fra inkvisisjonen til Woodstock — fra Oktober-revolusjonen til Hitler-Tyskland — fra slaveri til romfart. En uendelig rekke hendelser og situasjoner har formet vårt levesett og tenkning. Et samfunnssystem går til grunne og et nytt oppstår.

Det er ingen ting som tyder på at denne utviklinga vil slutte nå. Tvert imot, grunnleggende endringer er i ferd med å tvinge seg fram. Det bestående samfunnssystemet knaker i sin konstruksjon. Den måten som dette samfunnet er organisert på stikker daglig kjepper i hjulene for en utvikling som er bra for folk flest.

Kapitalismen

Kan det kapitalistiske samfunnet løse de grunnleggende problemene, som flertallet av verdens befolkning står overfor i dag? Er det mulig å forene folkets behov med et samfunn som bygger på de frie markedskrefte og der profitten er det styrende element?

Kapitalismen har frambrakt et enormt produksjonsutstyr og et vell av kunnskaper om menneskets muligheter. Enhver ny oppfinnelse, som kan gjøre livet lettere for folk, kommer oftere i motsetning til et bedre liv.

Den nye teknologi som blir innført har som mål å få ned kostnadene i den enkelte fabrikk, resultatet er at arbeidsfolk blir satt på porten. Dette medfører at hundretusener på hundretusener blir stemplet unyttig og ubrukkelig i kapitalens øyne. Den nye teknologien kunne også ha blitt brukt til å redusere den nødvendige arbeidstida, som igjen kunne ha lagt grunnlaget for at folk kunne tatt større del i styringa av samfunnet. Men i kapitalens øyne ville et slikt framskritt være meningsløst, fordi ingen av de mål som kapitalisten har stilt seg har blitt nådd, for målet var og er å øke profitten.

I dag skaper rasismen splittelse mellom nordmenn og flyktninger og innvandrere. Ungdom har vært ei viktig drivkraft i den anti-rasistiske bevegelsen. Til høyre: Kurdere danser på en fest arrangert av SOS-rasisme.

Ja, et slikt framskritt hadde vært like meningsløst som å gi bort overskuddslagrene med korn til folkene i den tredje verden. Nei, det er meget bedre å brenne kornet, for da vil kornprisene stige i det minste.

Uten grenser

Noen vil innskytte at slik fungerer det ikke i Norge. Nei, det er vel riktig å si at vi har sluppet unna de verste utslagene.

Men nå er det engang slik at Norge ikke er noen isolert øy i den store slemme verden. Tvert imot er vi mer enn noen gang vevd inn i de samme problemene og vanskelighetene som resten av verdens befolkning står overfor. For kapitalien har ingen grenser, den styres etter profitten. Derfor har også nasjonal og utenlandsk kapital gått inn i hverandre. Krise i en sektor forplanter seg fort over i de andre.

Derfor har også den gigantiske gjelda som landa i den tredje verden har til den internasjonale storfinansien kommet på dagsordenen. For en sak er at det er et svært problem for folket i den tredje verden, noe som er uinteressant for finansherren. Men det som gjør dette til dynamitt,

er at hele verdens finanssystem knekker sammen om landa i den tredje verden nekter å tilbakebetale låna. For å opprettholde dette verdens-omspennende utbyttersystemet, og for å unngå at opprøret kanaliseres mot borgerskapet, er det nødvendig for det samme boergerskapet å ta i bruk nasjonalisme.

Nasjonalismen

Vi kjenner flere eksempler på hvordan nasjonalisme har blitt brukt mot arbeiderklassen gjennom historia. Det mest kjente eksempelet er det som skjedde i Tyskland før og under den 2. verdenskrig.

Borgerskapet klarte bl.a. gjennom bruk av nasjonalisme å kneble den tyske arbeiderklassen — øke utbyttinga, og reise den tyske arbeiderklassen til kamp mot andre deler av den europeiske arbeiderklassen. Reallønna under nasjonalistenes

diktatur sank med mer enn ti prosent til tross for at produksjonen hadde økt betraktelig.

Også i dag bruker borgerskapet verden over nasjonalismen som et våpen for å tilrane seg enda mere rikdom fra arbeiderklassen. Borgerskapet forsøker å framstille sine snevre interesser som om det er hele nasjonens interesser. I USA blir du møtt med argumenter om at du ikke er amerikaner hvis du på noen måte går mot borgerskapets interesser, f.eks. når du hevder Nicaraguas rett til sjølstendighet.

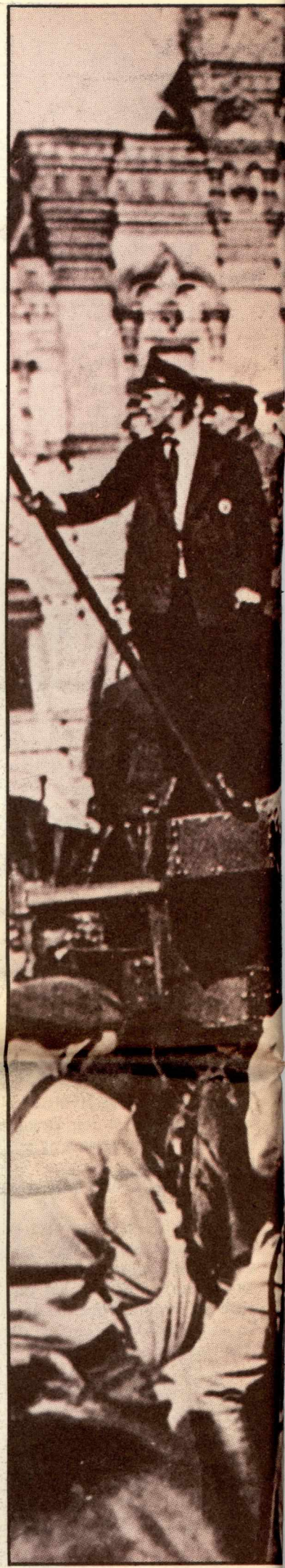
I Norge i dag framstilles det som om det er i hele nasjonens interesser at lønningene slås ned, slik at «vi» står bedre rustet til konkurransen på verdensmarkedet. Den samme argumentasjonen brukes overfor arbeidsfolk i alle land. Konsekvensene av dette er at f.eks. reallønna for både norske ar-

beidsfolk og f.eks. spanske arbeidere blir pressa ned.

En nasjon er verken et rase- eller stammefellesskap. Vi er ikke født med en norsk nasjonalfølelse. Den moderne italienske staten ble dannet av romere, teutonere, etruskere, grekere og arabere. Den franske nasjonen ble dannet av gallere, romere og bretonere. Likevel blir de sett på som en nasjon i dag. Folkene i en nasjon har som oftest et felles territorium og et felles økonomisk liv. Det er en økonomisk sammenheng mellom menneskene i en nasjon.

Splitter solidariteten

Løgnen om nasjonens fellesinteresser er en av borgerskapets beste middel til å fordekke klassene og opprettholde utbyttersystemet. I en situasjon der det norske borgerskapet gjennomfører en storstilt internasjonali-

Revolusjonen i Sovjet i 1917 var verdenshistorias første forsøk på å skape en stat hvor arbeiderklassen har makta, og den unge Sovjet-staten ble angrepet av imperialistiske stormakter fra flere kanter. På bildet taler Jacov Sverdlov, formann i den sentrale eksekutivkomiteen for Sovjet-Russland, for rødegardister som skal til fronten for å forsvare revolusjonen.

Tysk propaganda-plakat mot «bolsjevismen». Under 2. verdenskrig ble anti-sovjetiske plakater produsert i masseomfang etter hvert som den Røde Hær dreiv Hitler-Tyskland tilbake på Østfronten. Fra boka «Bildet som våpen», Tiden Norsk Forlag.

Under:

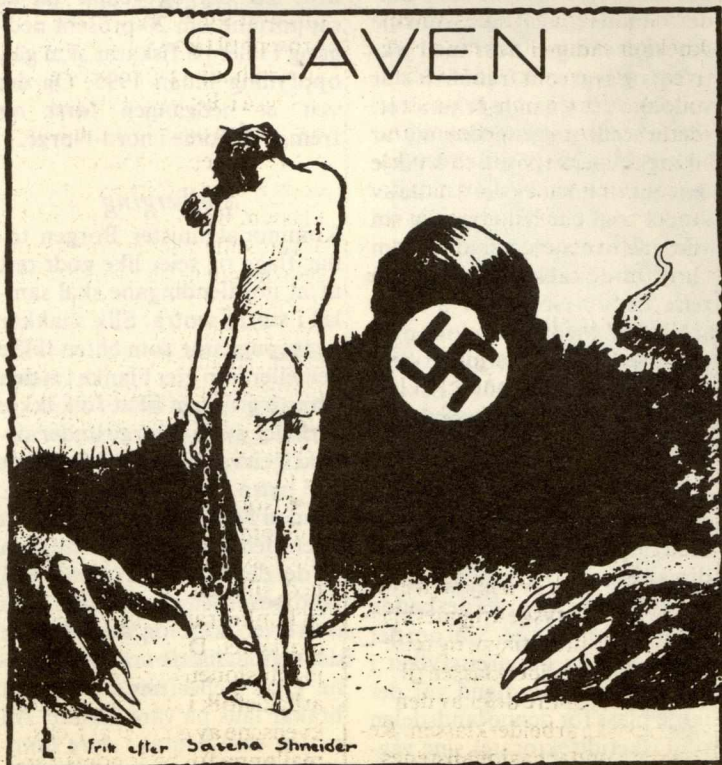
Kan arbeiderhæren klare å befri Europa som er lagt i lenker av fascismen og nazismen? Forside til tidsskriftet Mot Dag 1. mai 1936, utgitt av den revolusjonære organisasjonen med samme navn.

ering, vil de bruke alle metoder som kan splitte solidariteten mellom folk også over landegrensene. Her kommer den statlige rasismen til sin rett, som en effektiv herskertechnik.

Vi må bryte skinnalliansen mellom den hvite herskerklassen og den hvite arbeiderklassen. For hver gang idéen om at det er bra at «vi» har styrka «vår» konkurransevne, eller at det er innvandrerne som tar fra oss boligene, arbeidsplassene og skoleplassene, er vi dømt til å miste både arbeidsplassene og skoletilbudet.

Så lenge vi tror at vi har felles interesser med borgerskapet vil det kapitalistiske samfunnet fortsette sin plyndring og utbytting. Først når vi skiller mellom venn og fiende, kan vi håpe på en bedre framtid der fornuften og flertallet hersker.

John M. Ødegård

Til venstre: Jan Lundes versjon av Sacha Schneiders bilde «Slaven» i Arbeider-Ungdommen 9. mai 1936 lever ikke tvil om arbeiderbevegelsens syn på Hitler. Fra «Bildet som våpen».

Kolonien Nord-Norge

*Distriktpoli-
tikk kallar dei
den. Sovemedisi-
nen dei pakkar
folk og distrikts-
ordførarar fulle
av. Dette skjer i
tiår etter tiår.*

EF-KAMPEN OG bondestrei-ken på Hitra på 1970-talet tvin- ga dei til å sleppe gassen eit par år. Men sidan har det vore klam- pen i botn gjennom alle svingar. 3000 gardsbruk vert lagt ned i året. Kvalfangarar og fiskarar vert satt på land. Jentene får føl- ge av kvinner og menn i arbeids- før alder på vandringa sørover.

Snart vil Nord-Norge vere den ødemarka landsdelen alt i dag er i NATO-offiserane sine auger. Utmark hungrande etter basar frå US-marines.

Menneskeeksport

Sidan 1957 har Nord-Norge hatt ein nettoeksport av 82 000 unge arbeidssterke mennesker sørover. Då har vi trekt i frå alle begeistra søringar og heimleng- tande nordfrå som flytta nord- over.

82 000 mennesker er snart 10 000 meir enn det som bur i Finnmark idag. Kvifor er det slik?

Har NRK-departementrevy- en rett når dei påstår flyttestrau- men skuldast dårleg ver og for langt mellom restaurantane?

Eller er det slik at folk vert tvinga? Ikkje direkte med køle- gjengen til Haugli, men med utpekulerte metodar som ret- ten til utdanning, fast arbeid og ein sjangs til å kome på sjukehus med utdanna doktrar på om det knip.

Vi trur det siste er forklårin- ga. Kaldt og kynisk skal folk i distrikta i Norge slusast inn i den nederste delen av Groruddalen for å hjelpe til med kjappast mogeleg yngling av spekulant- formuane til entreprenørane som styrer hovedstaden.

For uansett alle fagre prokla- masjonar, utgreiinger og konsu- lentar går flyttestraumen i landet i dag motsett veg av det den gjorde for 9000 år sidan.

Rikdom

Sjøl snaue bergknausar langt ute i synsrande i havet vart teke

i bruk. Som øya Træna på Hel- geland kor Nord-Atlanteren vaska stranda eit steinkast frå huleåpninga folka budde i. Trollhellaren, Raudhellaren og Kirkhellaren var alle bebudd. No er øya under avfolkning. Lan- det vårt vart befolka fordi det var utrullege rikdommar i havet og på fjellet. Rikdommar som alt for 1000 år sidan gjorde Nord-Norge til storeksportør av proteinrik mat. Dei verdifulle skinnå og reinen frå samane og tørrfisker gjorde den nord- norske høvdingen Ottar til ein staseleg gjest hos den engelske kongen omkring år 800. Ottar si beretning vart nedskreve til gle- de for dei som vil skjønne kvifor det har budd og bur folk her den dag idag.

Landsdelen som idag vert framstilt som eit samanhengan- de forsorgskontor har i over 1000 år stått for dei viktigaste inntektene til landet. Før tøm- mereksporten tok til rundt 1500-talet var tørrfisk-eksport- ten frå Nord-Norge den suve- rent viktigaste inntekta kongen og kirka hadde. Tørrfisker for- gyldte erkebispem i Nidaros og betalte den staselege kirka for ham. Og den gjorde at kremma- rane i Bergen kunne yngle meir enn nokon annan plass i landet. Men tørrfisk-handelen gjorde og at svartedauen fort og nåde- laust gjorde ende på mange av dei rikaste og største fiskeværa i nord.

Men på 1500-talet var pro- duksjonen og eksporten oppe på gammalt nivå igjen. Erkebis- pen sine setesveinar la si klamme hand på verdiane samar og nordlendingar tok ned frå fjellet og opp av havet. Då var skatte- evna til folk i fiskeridistrikta frå Sunnmøre i sør til Finnmark i nord så stor at dei betalte dob- belt så høg skatt i gjennomsnitt som dei rike jordbruksbygdene i Trøndelag.

Verdistraum

I vårt hundreår har straumen av

verdiar ut av Nord-Norge auka kraftig. Rike malmleier i Kirke- nes, Sulitjelma, Rana og mange andre plasser har har flomma sørover og ut av landet. Etter krigen har kvinnene i nord pro- duserert arbeidskraft for veksan- de industri, handel ogandel i sør. Og utnyttinga av ressursane i havet har endt i rov på det eine fiskeslaget etter det andre — alt styrt av pengemakt i sør.

No sitt nordlendingane igjen ribba, medan ordførarane reiser tryglende til Oslo etter slumpar med «omstillings-pengar». Bel- løp som ikkje er meint som anna enn finansiering av dårleg sam- vit og forsorgsstempel på den som tek imot.

Bevis

Finns det så hald i desse påstan- dane? Eller er det ein ny variant av fattigsytt?

Ingen kan nekte for at fiske- ria uttafor Nord-Norge er eit av verdas absolutt rikaste. 70 pro- sent av fisket i Norge går føre seg her. 80 prosent av fiskeeks- porten skjer frå byar sør i lan- det. Handelsvegane som kanskje var nødvendige i tider med jek- tefart og segl som framdrift står ved lag i det tjuande århundret. Hanseatane sine etterkommamar sikrar ein pengeflaum som ikkje tener utviklinga av dei delane av landet som har fiskeria som sin viktigaste ressurs. Ungdom som tar høgare fiskeri-utdanning må reise til Sør-Norge for å finne seg jobb. Medan ungdom med utdanning frå fiskeridistrikta i sør kan finne seg jobb i fiskeri- maktas mange irrgangar i sin del av landet.

Derfor kunne ein kome inn på kontora til dei som steller med oppdrettsnæringa i fiskeri- direktoratet i Bergen og sjå at det einaste veggkartet dei hadde var over Sør-Norge. Sjøl om det tredje største oppdrettsfylket i landet heiter Nordland var det ikkje plass for denne landsdelen på Fiskeridirektoratet sine veg-

gar. Bagatell eller symbol på makttilhøva?

Bisniss is bisniss. Det har all- tid vore slik at det var greit å kjenne nokon som kjenner no- kon som har kaninar saman med den som tar avgjerder eller legg premissa for avgjerder.

Maktmisbruk

Derfor vart det også slik at størsteparten av fiskeristøtta på 1980-talet havna i Sør-Norge. Hos reiarar med dei største, ny- aste og mest lønsama fartøya. Langt unna maktas irrgangar satt dei nord-norske fiskarane i sine små, gamle og ulønsamme fartøy. Og dei fekk sjølsagt minst fiskeristøtte og mest til kondemnering. Då dette vart avslørt fann ein ut at fiskeristøt- ta likegodt kunne avviklas. Det er ein i gang med no. Medan fis- keriaftalen for få år sidan var oppe i ein og einhalvmilliard kroner, har regjeringa idag pro- blemar med å få ut dei 115 mil- lionane dei har bevilga til «strakstiltak» for fiskeria. Ky- nisk sitt dei og ventar på at rapportane om 20 prosent ned- gong i talet på fiskarar skal gå i oppfylgning innan 1995. Og dei veit at nedgangen først og fremst vil kome i nord-Norge.

Sjølberging

Kommunalminister Borgen to- nar flagg og seier like godt rett ut at nordlendingane skal sam- las i større sentra. Slik snakkar pengepuggarar som enten ikkje veit eller som gjer blanke i at den einaste grunnen til at folk ikkje verkeleg svalt i Norge under sis- te krigen var at dei budde spredt og nytta alle matressursane. Send ei NRF-ku på fjellet i fara etter den gamle nordlandskua og det det einaste du oppnår er å få dyrevernet på nakken. Kua overlever ikkje og det vil ikkje dei regionaliserte nordlendinga- ne gjere heller neste gong det brakar laus på våre kantar. All maten skal hentast i dyre dom-

mar sørfrå, uansett om den godt kan verte dyrka i nord.

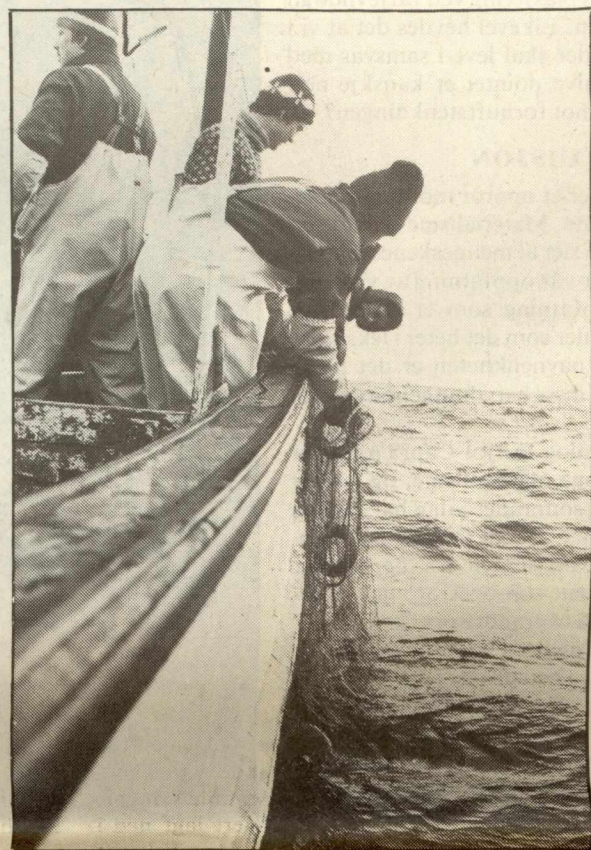
I dag er Troms fylke berre sjølforsynt med geitemelk. Ikk- je eingong potet produserer dei nok av. Finnmark må importere 80 prosent av både egg og svine- kjøtt og så godt som alt dei treng av grønnsaker. Kvart tiande år vert talet på gardsbruk i Nord- Norge halvert, men stilt framfor kunnskapssterke bønder er stor- tingspolitikarane uskuldreine i egne auger. Det finns ikkje ein ansvarleg politikar som vil ved- stå seg avfolkninga dei bestyrer.

Utafor kysten av Nord-Norge ligg nokre av verdas rikaste fiskeriar. Men åtti prosent av norsk fiskeeksport skjer frå sør i landet.

FOTO: KLASSEKAMPEN

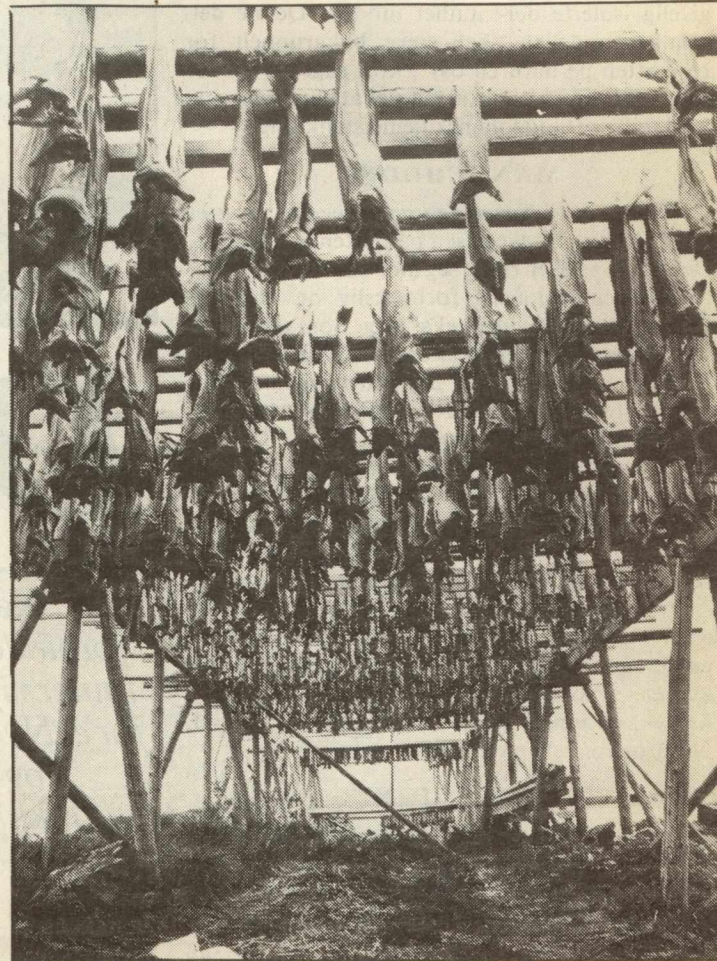
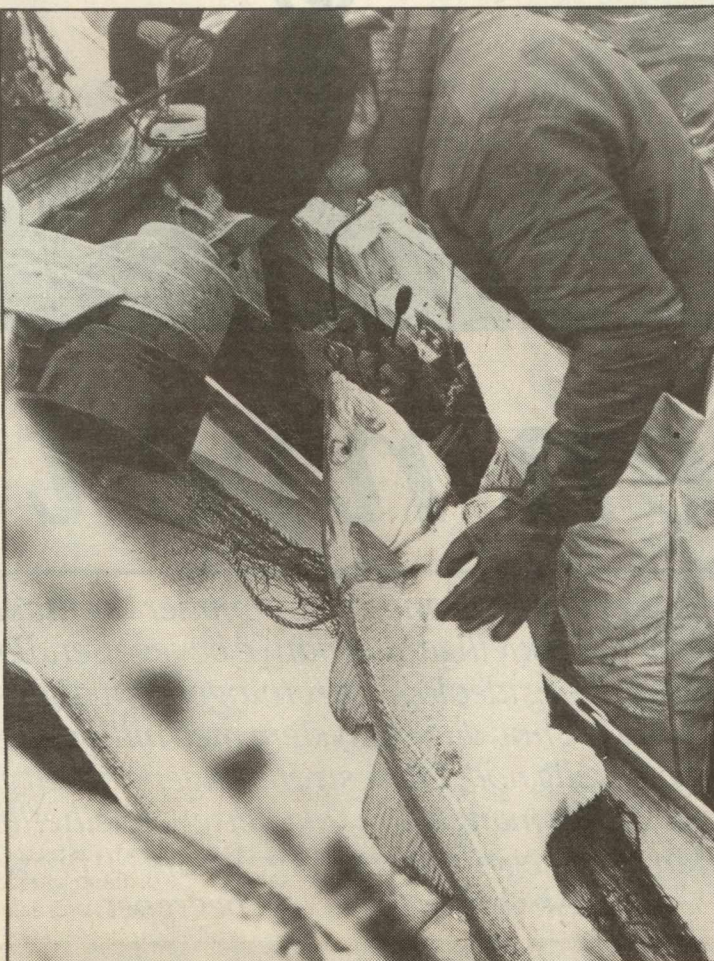
Bo i Båtsfjord? Kvinnfolka dreg frå distrikta i større grad enn mannfolka.

FOTO: KLASSEKAMPEN

Naturressursane i Nord har havna i Sør, som fra Jernverket på Mo (t.v.), til torsken som har endt opp som tørrfisk (t.h.). Slik vert det norske flagget ved Lurøy i Nordland (over) nærast som eit døme på nærværet til i kolonimakt.

FOTO: KLASSEKAMPEN

Styrt avvikling

Nord-Norge og resten av distrikts-Norge står midt oppe i ei styrt avvikling. Alt prat om satsing på distrikta, satsing på kvinner og på ungdom er verdt å laust så lenge praksisen er det motsette. Dei unge jentene vender i større grad enn gutane ryggen til landsdelen dei er fødte i. Kvifor, spør medisinnemene forundra.

Svaret har kvinnene som slit helsa av seg som heimhjelper, i barnehage og heimesykepleie-

køane. Men dei er det ingen som spør.

Skal framtida bli vår må vi bestemme oss for kva plass landet vårt skal ha i verda. Ka slags mat vi treng og kor vi skal hente den frå. Vi kan produsere det meste sjøl og er forlengst sjølforsynt med konsulentar og utgreiinger. Det handlar ikkje om «distriktpolitikk», men om kamp mot avfolking. For ei alternativ framtid.

Geir Johnsen

NEW AGE ER ET optisk fenomen. Sånn sett eksisterer det. Noen lar seg fascinere av dette synsbedraget, og forsøker å gi det utbredelse. Men hallusinasjoner eksisterer kun for den som ser dem. Oppgaven de har satt seg blir desto mer umulig av at disse som har sett New Age har en såpass lite entydig beskrivelse av fenomenet.

Den Nye Tid skal ha trådt inn da sola ved vårjevndøgnsunktet steg inn i en ny sektor av himmelen. Dette skjer omlag hvert 2160ende år, selv om de lærde er uenige om når dette skjedde, eller om det i det hele tatt har skjedd enda. Nå finner vi oss i overgangsperioden mellom Fiskenes tidsalder og den nye Vannmannens tidsalder.

Det kan være vanskelig å se årsakssammenhengen mellom solens plassering ved vårjevndøgn og harmoni på jorden. Likevel hevdes det at vi i Vannmannens tidsalder skal leve i samsvar med Universets lover. Halve pointet er kanskje nettopp å gjøre opprør mot fornuftstenkningen?

INTUISJON

New Age representerer et opprør mot materialisme på mer enn én måte. Materialisme er både en filosofisk retning som sier at menneskenes materielle virkelighet skaper vår oppfatning av virkeligheten, og en livsoppfatning som er rettet mot «materielle goder», eller som det heter i leksikon, ytre verdier. Utover navnelikheten er det ingen sammenheng mellom disse betydningene av materialisme.

New Ages sjefsideolog Fritjof Capra angriper den filosofiske retninga materialisme, og hevder at i det verdensbildet som råder i dag har tanken blitt adskilt fra legemet. Det at tanken skal kontrollere legemet er bakgrunnen for de enorme problemene menneskene står overfor i dag: Rovdriften på naturen, på hverandre osv. osv.

Capra mener delet mellom tanke og organisme er kunstig. Det er dette han prøver å påvise i boka «Fysikkens Tao» fra 1975. Fysikeren Capra sammenligner her moderne kvantefysikk og kjernefysisk forskning med naturbeskrivelser i forskjellige østlige religioner. Her mener han å finne et påfallende sammenfall. Skillet mellom religion og vitenskap, mellom fornuft og intuisjon, blir visket ut.

VERDENSBILDE

Det som er pussig i denne sammenhengen, er at Capra argumenterer fornuftig, rasjonelt, for at vår rasjonelle forståelsesverden ikke er nok for å forstå verdens fenomener rundt oss. Dermed kommer han opp i en stor selvmotsigelse. For hvordan skal en diskutere hvis en ikke kan forstå?

Det Capra vil er nettopp å likestille intellektet med intuisjonen. Han sier ikke bare at fornuften ikke holder, den er til og med feil. Det finnes «ikke-fattbare» fenomener. Her lanserer han et skifte i verdensbildet, i virkelighetsoppfatningen.

Capra kritiserer altså fornuften som grense for å forstå virkeligheten, og tilfører intuisjonen, følelsene, det uuttalte. Det nye verdensbildet skal preges av helhetstenkning framfor fornuftens angivelig isolerte del-sannhet modell. Denne del-sannhetsmodellen skal være bakgrunnen for rovdriften på naturen osv., kort sagt alt som er galt. Til Capras ære skal det sies at han ender opp med å sloss for ideologisk helhetstenkning.

MANGEHODET

Oppkomsten til New Age som bevegelse, knyttes gjerne til hippiebevegelsen på slutten av 60-tallet. Denne bevegelsen rettet seg mot autoritetene, mot foreldregenerasjonens forbruksliv og mot det som er og var jævlig, f.eks. krig. Som alternativ valgte noen Kina, mens andre igjen valgte mystisme, astrologi, østlige religioner, meditasjon, helsekost, indre balanser, og/eller rus. Åndeligheten var ihvertfall sentral.

En av grunnene til at New Age er et fenomen som er så vanskelig å gripe, er at det er så mangehodet, og så lite enhetlig. For min egen forståelses del, har jeg prøvd å fatte filosofien for seg og de forskjellige uttrykkene for seg.

Problemet med filosofien er at New Age ikke er en organisasjon. Snarere heller en betegnelse på en bevegelse av noenlunde likt tenkende mennesker. Det synes å inkludere det meste av alternative livssyn, og inngir seg å være brobygger mellom ulik tro, kunnskap og ideologi.

RELIGION

Uttrykkene og formene er lettere å handtere. Under og etter 1968 har religionene, i flertall, blomstret. Det har vokst fram en blomstereng av sekter og religiøse samfunn av alle slag. Det finnes en mengde buddhistiske meditasjonsgrupper, særlig

Den nye tid

New Age er et begrep man ofte kommer i kontakt med i forbindelse med forskjellige alternative bevegelser. Bak New Age finner vi filosofiske og ideologiske retninger som utgir seg å kjempe for ei Ny Tid, langt unna dagens system med miljøødeleggelser, krig og menneskelig nød. Disse strømningene har utvilsomt tiltrekkingskraft for mange som søker etter et helhetlig alternativ. Men hva er egentlig New Age? Rute 80 prøver å se hva som ligger bak begrepet.

innen zen-retningen. Hare Krishna-munkene gjenkjennes bl.a. ved sitt barberte hode. De tilhører en ortodoks hinduisme, også basert på yoga og meditasjon. Interessen for islam som alternativ har vokst.

En feminin teologi har vokst fram, i opprør mot det mannlige gudebildet. Den dyrker ukjønne, androgyne gudebilder, eller kvinnelige guder. Hun er ikke bare mor, men også datter, jomfru og forfører.

Bahai-religionen oppsto på slutten av 1800-tallet, og har sitt utspring i islam, som den prøver å frigjøre seg fra. Bl.a. gjennom prinsippene at alle religioner har felles grunnlag, og at religioner skal føre til enighet mellom mennesker. (Senteret deres ligger i Haifa, i det jødiske Israel!). Videre skal religionen stemme med vitenskap og fornuft, og alle mennesker skal søke sannheten selv. Bahai er svært nært knyttet til New Age, og kunne kanskje vært valgt som representativ ideologi for det vi kaller New Age-bevegelsen.

Også andre spennende former for mystisme vokser. Alle blader med respekt for sine lesere har horoskop, noen *må* tro, om bare litt, på det.

FØDSELSHJELPERE

Magasinet Talk har skrevet om en fyr som bl.a. driver med healing. Sjaman kaller han seg. En sjaman er en religiøs leder som tar i bruk magi, ekstase og åndemaning i helbreding av sykdommer eller samfunnsproblemer.

Denne sjamanen bor på Frogner i Oslo, og har et kurs i ritualer og sjamanistiske øvelser. Han satser profft. Særlig er han opptatt av næringslivet, og næringslivsfolk betaler 9000 kroner dagen for å bli ledet inn i større kreativitet, eller hva en måtte trenge i den harde konkurransen på toppen.

Findhorn heter et New Age-senter i USA. En avlegger finnes i Skottland og en i Norge. Bauker kursgård og Mandala senter ligger i Gausdal i Oppland. Her sysselsettes tjue mennesker, årsomsetningen er på 1,2 millioner kroner, og det avholdes kurs hele tiden. På menyen står healing, massasje, drømmetyding, psykodrama, urter og kroppsbevissthet — blant annet.

Lederne for stedet legger vekt på at gården rent geografisk ligger midt i Sør-Norge. Elva her, Gausa, er gammelnorsk for midtpunktet i en energivirvel, og stedet har gårdsnummer 19, bruksnummer 9 — begge tall som skal indikere helhet. Da skjønner vi hvor landet ligger. Lederne ser på seg selv som fødselshjelpere for Den Nye Tid.

ÅPNINGER

Innenfor det vi kan definere og det som definerer seg selv inn i New Age, finner vi både hummer og kanari. Som innenfor alle bevegelser finner vi både kvakksalvere og dets motsetninger.

På pedagogisk vis heter det at vi kan lære en del av New Age. Det er vel forsåvidt sant, men det kan vi av alle. F.eks. gjør Capra seg til talsmann for et helhetlig syn på menneskekroppen innenfor medisinen. Det holder ikke å reparere et sykt organ, det er hele kroppen som er syk. Den dypeste årsaken til sykdommen må finnes — i det berørte menneskets livsstuasjon. Dette er det klasse- og kjønnsperspektiv over. Men Hippokrates så dette for 2500 år siden, så hvorfor skal New Age ha æren?

Det finnes åpninger for allianser med New Age-folket. Mange feminister knytter seg til her, i opprør mot patriarkatet. Det samme gjelder mange miljøaktivister.

FLUKT

Vi har lest om sjamanen som satser på næringslivet. Også Bauker kursgård har lagt seg på denne måten å redde verden på. En egen ansatt driver med kontakten til næringslivet. Han har store vyer om påvirkningskraften de kan få. De skal bevisstgjøre mennesker i nøkkelposisjoner i næringslivet og i den offentlige forvaltningen.

Den ledende New Age-teoretikeren Peter Russell har vært konsulent for Shell, IBM, British Petroleum, Barclays Bank. Næringslivets ledere skal mennneskeliggjøres.

Hvis sultkatastrofene, ozonhullene og ørken-spredningen kan stoppes ved at ledelsen i Verdensbanken tar kurs på Bauker, er det ingen grunn til å protestere. Men tror de på det selv? Undervurderer de ikke de mekanismene som med en grenseløs iver plydrer jordas rikdommer?

Hvis signaturen ble spurt, ville den svart at den oppfattet Bauker som en samling småborgerlige intellektuelle på flukt fra den fattige materialistiske verden, som de selv tjener på. Ispedd en dash livsløgner for å tenne livsgnisten om morgenen.

Nicolay B. Johansen

**Hvilken avtale som den
Hvite mann har holdt har
den Røde mann brutt?
Ikke en.**

Sitting Bull

Hvis vi mister dette, mister vi det vi har å tro på. Earl Old Person løfter blikket og ser ut over den dansende folkemassen. Pow wow'en har pågått i to dager nå, og enda skal de danse ei natt til.

ansens styrke

EARL OLD PERSON har levd i femtiåtte år, og i tredve av dem har han vært den sentrale drivkrafta bak de nord-amerikanske indianerdagene i Browning, en liten by på *Blackfeet*-reservatet i delstaten Montana. Han er en av de mest respekterte indianerlederne i de vestlige delene av USA, stadig blir vi avbrutt av folk som vil veksle noen ord med ham, og når han snakker er det med avslappa autoritet.

Det er ei trolsk stemning på den flombelyste plassen framfor oss, hvor skikkelser kledd i tradisjonelle indianerdrakter danser til trommer og sang som griper fatt i deg med si monotone enkelhet.

FORBUD

— Vi hadde ikke lov til å bruke dansene våre før, og de som gjorde det ble alvorlig straffa. I skolen var det forbud mot å bruke språket vårt, forteller Earl Old Person — ei fortelling ikke ulik den norske statens behandling av det samiske folket opp gjennom historia. På museumet i St. Paul, Minnesota, har vi ord for ord lest ei detaljert liste over forbud mot indiansk klesdrakt, språk, sang og musikk som en av USAs mange nidkjære indianeragenter utferdiga en gang på 20-tallet. Med forbud og straff skulle den Store Hvite Far i Washington gjøre indianerne til Gode Hvite Amerikanere.

Earl Old Person har brukt hele livet sitt til å representere og kjempe for indianerne, og spesielt *Blackfeet*-nasjonen, som han sjøl kommer fra. Men i dette hundreåret var det først på 60- og 70-tallet at indianernes motstand mot å bli utsletta nasjo-

nalt og kulturelt tok til i styrke.

— It come on strong, sier Earl Old Person. Bevegelsen var sterk. En ny, yngre generasjon tok til motmæle mot lærdommen som besteforeldra deres hadde fått banka inn i seg, og gitt videre til sine unger fordi de ville la dem slippe å gjennomgå det samme: At den indianske kulturen var minderverdig. At du var minderverdig som indianer.

STOLTHET OG STYRKE

Slik blir dansen vi er vitne til et bilde på indianernes vilje til ikke å oppgi sin egen identitet, ikke la seg kue og overmanne som folk. For denne uka møtes over tjue forskjellige indianerstammer i Browning til pow wow — en fest med islett av religiøse og åndelige verdier. Pow wow'en i Browning er blant de største i denne delen av USA, og samler deltakere fra Mexico i sør til Canada i nord.

Dansen og musikken står i sentrum. Tilreisende musikkgrupper skifter på å spille, slik vandrer musikken rundt arenaen gang på gang. Dansen veksler mellom å være for alle, hvor arenaen fylles og blir til en svær, rytmisk masse, og konkurranser i forskjellige klasser, og etter kjønn og aldersgruppe.

— Det er viktig for unge mennesker å lære dansene, og det er stor interesse for å gjøre det. Vi trenger det hvis vi skal holde på vår indianske livsførelse, sier Earl Old Person.

Dansen i Browning utstråler stolthet og styrke, og bryter tvert over den resignerte stemninga som man raskt fornemmer når man kjører gjennom

fattigslige landsbyer i et av de mange reservatene i Midt-Vesten, og veit at det kan ha ei arbeidsløshet på mye over femti prosent.

Slik tenker vi mens bilen følger highwayen i Sør-Dakota og vi passerer skiltet som forteller at dette er *Pine Ridge Indian Reservation*.

Pine Ridge er det nest største reservatet i USA, men det er også et av de fattigste, prega av arbeidsløshet og alkoholproblemer. Reservatet er befolka av de en gang så mektige *Sioux*-indianerne.

WOUNDED KNEE I

På Pine Ridge ligger *Wounded Knee*, åsted for en hendelse som med blodskrift har rissa seg inn i historia til indianerne. For det var ved Wounded Knee at høvding Big Foot og nesten tre hundre *sioux*'er ble massakrert av amerikanske tropper den 29. desember 1889.

To uker tidligere hadde den legendariske høvdingen Sitting Bull blitt myrda. Dette skjedde mens *Sioux*- og *Cheyenne*-indianerne fant kraft i *the ghost dance* — spøkelsesdansen. Dansen bygde på medisinnmannen Wovokas visjon om at Kristus ville komme tilbake, den hvite mann forsvinne, indianere drept i krig stå opp fra de døde, og bisonflokkene vende tilbake. Men for at dette skulle skje måtte indianerne danse dansen til spøkelsene.

Spøkelsesdansen ble et kraftig, åndelig samlingspunkt for et folk som i løpet av få ti-år hadde blitt fratatt landet de hadde levd på og tvunget inn på reservatene. Den amerikanske regjeringa så bevegelsen rundt

I flombelysninga: Intens dans på arenaens grønne teppe. Det konkurreres i forskjellige danser, og klassene er delt opp etter kjønn og alder.

dansen som en trussel, og ga ordre om at den måtte stoppes. Sitting Bull ble — urettmessig — sett på som en av hovedmennene bak spøkelsesdansen, og dermed fulgte begivenheter som førte til at han ble drept den 15. desember 1889.

MASSAKREN

Da Big Foot fikk vite at Sitting Bull var drept, følte han at stammen hans, som i stor grad besto av kvinner og barn, ville være tryggere på Pine Ridge-reservatet. Her kunne de få beskyttelse fra Red Cloud, en anna stor *Sioux*-høvding. Mens de var på veg til Pine Ridge ble de inn-

henta av militæret, og ført til Wounded Knee, uten å gjøre motstand. Høvding Big Foot ville for en hver pris unngå en konfrontasjon.

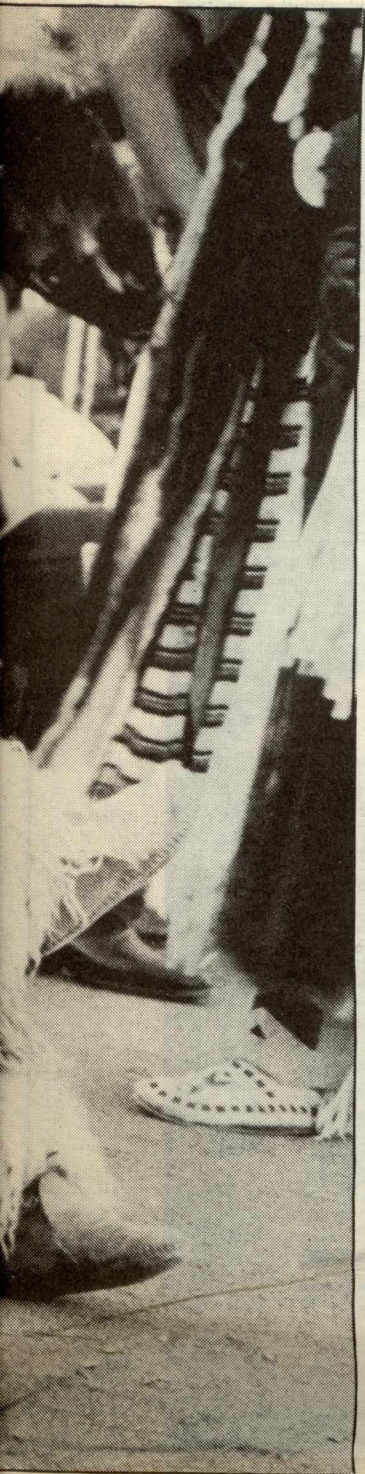
Ved Wounded Knee fikk *sioux*'ene ordre om å slå leir og levere fra seg alle våpen, mens militæret holdt dem omringa. Indianerne var allerede dårlig utrusta med skytevåpen og ammunisjon, nå ble de beordra til også å gi fra seg kniver og økser. Den militære makta de sto overfor var overveldende.

Et skudd ble løsna. Den Hvite historia har hevda at skuddet kom fra geværet til en indianer i tumulter som oppsto da han

gjorde motstand mot å bli arrestert, mens indianere som overlevde massakren sier at skuddet like gjerne kan ha vært et signal fra en soldat om å angripe. Uansett ble det øyeblikkelig åpna massiv ild mot indianerne. Kanoner pumpa eksplosiver inn i leira, og indianere ble drept for fote. Da ilden la seg var nærmere tre hundre indianere massakrert, dessuten ble et tredvetalls soldater skutt av sine egne i ildstormen.

WOUNDED KNEE II

I dag er et stort skilt satt opp ved den støvete landevegen der massakren skjedde. På en kirkegård

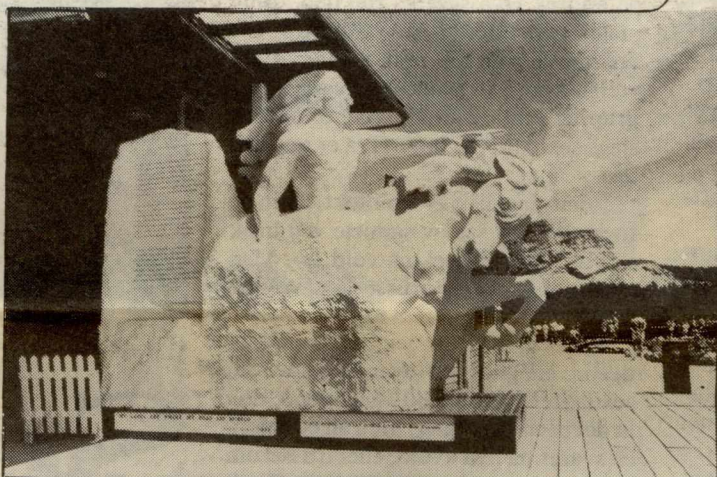
Før dansen begynner må drakta få en siste finpuss.

En pust i bakken er nødvendig. I bakgrunnen: En av de mange musikk-gruppene som deltar.

Earl Old Person er en høgt respektert leder for indianerne, og er drivkrafta bak pow w'en i Browning.

Arbeidet med å meisle Crazy Horse ut av fjellet ble starta av den polske skulptøren Korczak Ziolkowski i 1947, seks år etter at de fire presidentene var hogd ut i Mount Rushmore. Sioux'ene ville vise verden at de også har sine helter, og Ziolkowski ble spurt av Sioux-høvdingene om å ta på seg den formidable jobben. Han sa ja, og via livet sitt til det gigantiske Crazy Horse-monumentet, fram til han døde i 1982.

Siden da har Ziolkowskis familie ført arbeidet videre, men om det noen sinne blir ferdig er et anna spørsmål. På grunn av Ziolkowskis samfunnsideal har prosjektet ikke villet ta imot et øre i offentlig støtte, og ennå kan man knapt skimte konturene av Crazy Horse i det fjellmassivet han en gang er ment å stige ut av, høgt til hest, mens armen peker framover.

FRIHETSKAMPEN

Det forandrer ikke på at Crazy Horse fortsatt er et symbol på indianernes frihetskamp. Og den kampen fortsetter. Et eksempel er Black Hills-bevegelsen, som hadde representanter på besøk i Norge i sommer.

Bevegelsen ble starta i 1983, og arbeider bl.a. for å få vedtatt en lov som slår fast Sioux-indianernes rett til Black Hills. De har allerede avvist forsøk fra de amerikanske myndighetene på å kjøpe Black Hills, etter at Høyesterett i 1974 gjorde det klart at den amerikanske staten urettmessig tok 34 millioner mål i indianernes hellige fjell i 1877.

Som Charlotte Black Elk, sekretær i Black Hills-bevegelsen, fortalte til Klassekampen:

— Vi kan ikke selge vårt åndelige sentrum. Da er vi ødelagt som folk. Materiell fattigdom er noe du kan overkomme. Åndelig fattigdom er mye verre. Vi kommer til å fortsette å slåss for å få tilbake Black Hills. Våre barn lærer opp til å føre kampen videre, sjøl om vi håper at det ikke blir nødvendig.

Dermed er ringen slutta, og vi er tilbake hos Blackfoot-indianerne i Montana. For også der — og hos andre stammer, på andre reservater — foregår en kamp med de amerikanske myndighetene, om retten til land og vann.

I Browning fortsetter dansen, mange unge deltar.

— It come on strong, gjentar Earl Old Person.

Tekst og foto: Leif Steinholt

Mange unge vil lære indianernes tradisjonelle danser. Dette fikk ei oppblomstring på 60- og 70-tallet, og er en del av kampen for å bevare egen identitet og stolthet.

på høyden like ved ligger Big Foot og stammen hans begravd. Vegen inn på kirkegården går under en høy buegang med et kors øverst; på sokkelen til venstre står det spraya: «AIM is cool».

Dermed føres vi raskt nesten hundre år fram i historia, til et nytt kapittel om indianernes kamp, hvor Wounded Knee på nytt er et sentralt sted.

For i 1972 holdt omlag to hundre sioux'er fra American Indian Movement landsbyen Wounded Knee okkupert i enogsootti dager, og vi tolker spraymalinga på kirkegården som et tegn på at kampen fort-

satt lever. AIM er da også i dag en stor, samlende organisasjon som kjemper for indianernes interesser.

Okkupasjonen i 1972 var en protest mot det amerikanske samfunnets behandling av indianerne, samtidig som det retta seg mot korrupsjon i det offisielle stammerådet. Den ble møtt med harde midler av regjeringa. Myndighetene blokkerte forsyninger av mat, drivstoff og medisiner. Det ble etablert en spesialstyrke hvor bl.a. Vietnam-veteraner deltok, og presedekninga av okkupasjonen ble pålagt streng sensur. Under okkupasjonen og i løpet av hen-

delsene som førte fram til den ble tre Sioux-ledere drept.

Radikaliseringa og den økte aktiviteten som okkupasjonen av Wounded Knee var en del av, førte til mange store demonstrasjoner på 70-tallet. En av dem, en protestmarsj som gikk til Washington D.C., het betegnende nok *The Trail of Broken Treaties*: De brutte avtalers veg.

MONUMENTENE

Det handler ikke minst om brutte avtaler når vi kommer til Black Hills, Sioux-indianernes hellige fjell, ikke så langt nord for Wounded Knee. I avtaler med den amerikanske staten ble

Nederst: Mount Rushmore. Fra venstre presidentene Washington, Jefferson, Roosevelt og Lincoln.

Over: Modell av monumentet over Crazy Horse, som det siden 1947 har blitt arbeida med å lage i fjellmassivet i bakgrunnen.

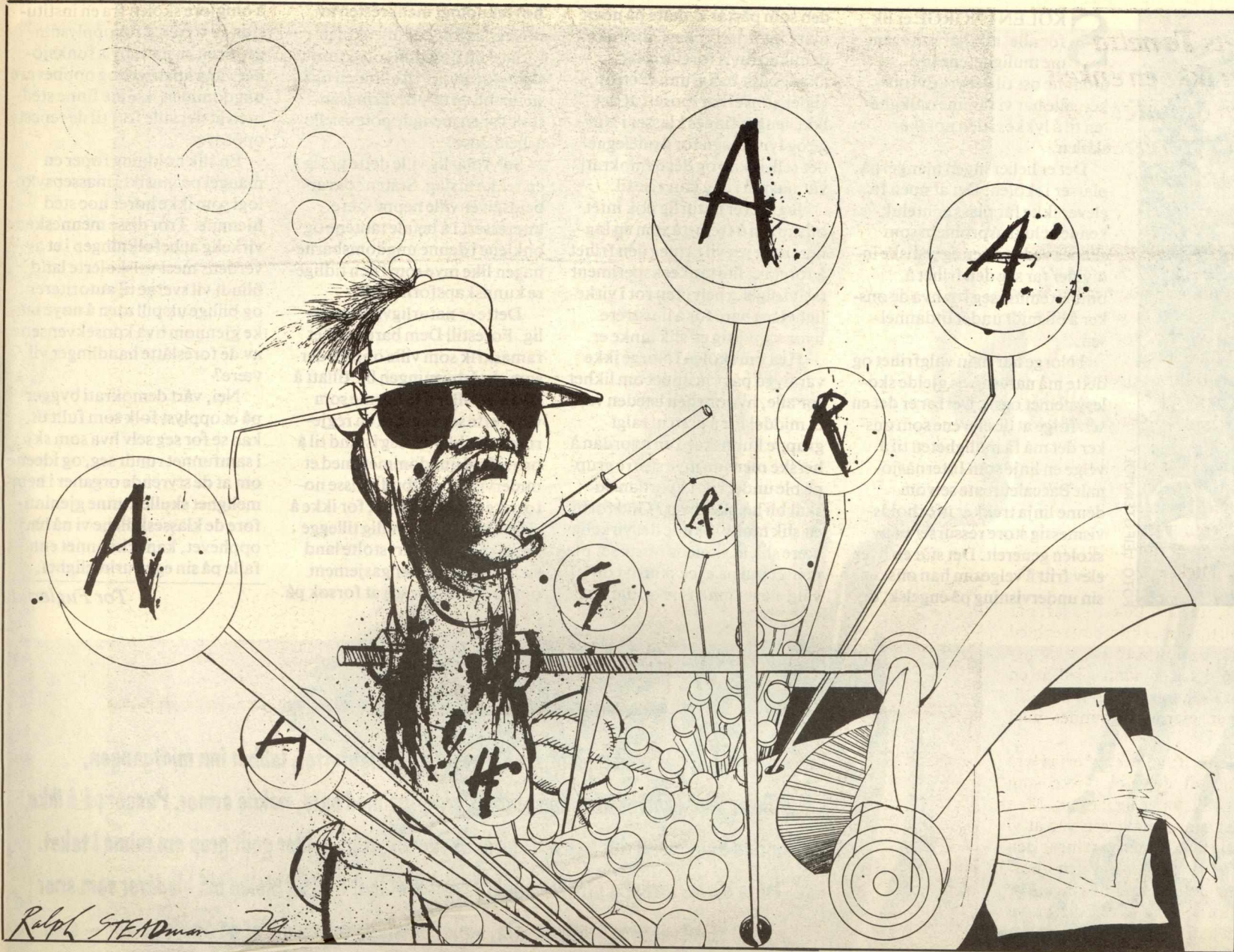
indianerne lova at de skulle få beholde Black Hills, men da en ekspedisjon leda av general George Armstrong Custer i 1874 fant gull i området, var denne avtalen like lite verdt som tidligere brutte avtaler. Gullfeberen brøt ut, og gullgravere dro til Black Hills som bier mot ei honningkrukke. Krigen om Black Hills starta.

Det var en krig indianerne var dømt til å tape, sjøl om Custer og fem kompanier i det sjuende kavaleriet alle ble drept under slaget ved Little Bighorn i 1876. Den hvite mann var overlegen i antall, våpen og teknologi.

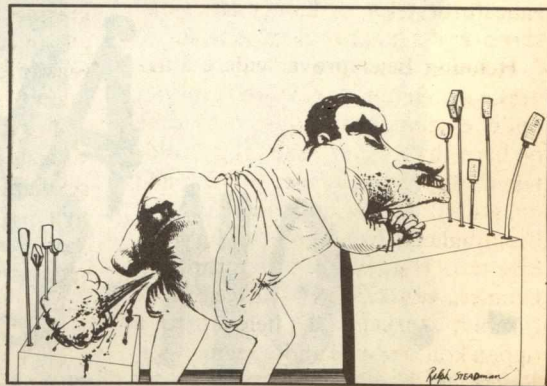
I dag dominerer masseturis-

men Black Hills. Her ligger Mount Rushmore, hvor de amerikanske presidentene George Washington, Thomas Jefferson, Theodore Roosevelt og Abraham Lincoln skuer utover der ansiktene deres er hogd ut av en fjelltopp. På den nærmeste toppen hadde Black Elk, en av sioux'enes ledere, en gang et syn om at nasjonen hans ville reise seg igjen. Men i dag er Mount Rushmore et av de mest kjente amerikanske nasjonalmonumentene, og nok et bilde på hvordan seierherrene bygger monumenter.

Men det arbeides også med et anna monument i Black Hills, et monument som etter planen skal bli større og mektigere enn Mount Rushmore. Monumentet er over Sioux-høvdingen Crazy Horse, han som aldri skreiv under en avtale med de hvite, og nekta å leve på et reservat.

Den engelske tegneren Ralph Steadman har fulgt Hunter S. Thompson i flere av hans bøker. Til venstre ser vi Thompson i Steadmans strek. Under: Ralph Steadmans tegninger av Richard Nixon står godt til Thompsons lite smigrende beskrivelser av den amerikanske presidenten som måtte gå etter Watergate.

Med sans for blod

FOR NÅR THOMPSON etter fem år igjen er ute på bokmarkedet, er det all grunn til å spenne sikkerhetsbeltene. Denne gangen heter verket «Generation of Swine», med undertittel «Tales of Shame and Degradation in the 80's», eller «Generasjon av svin. Fortellinger om skjensel og nedverdiggelse på 80-tallet». Og som den idealistiske korsfareren Thompson er, går han til rasende angrep på USA slik det ser ut i Reagans tidsalder — presidenten som «er eldre enn en papegøye, og de kan leve i omlag 200 år».

For når Hunter S. Thompson skriver, venter vi oss drepene satire og sviende kommentarer, svøpt inn i et maskingevær-aktig språk som skyter fra hofta og ofte treffer blink. Denne gangen er USAs visepresident og republikanernes presidentkandidat George Bush ei av skyteskivene. Og Thompson sparer ikke på kulene når han tar en runde med Bush:

«Han har instinktet til ei søppelbille. Ingen levende politiker kan slå hans evne til å skitne til seg sjøl offentlig. Bush vil leite etter skitt hvor enn det finnes — han vil gå i dagevis uten søvn hvis det er nødvendig — og når han finner en ny dunge vil han falle sammen og velte seg som en gal i den, mens han pruster ut av nesa og ruller over på ryggen og sparker beina opp i lufta, som et villsvin som kommer til vannet».

Mens Thompson på 80-tallet har blinka ut George Bush som et sentralt angrepsmål i «generasjonen av svin», var det Richard Nixon — presidenten som måtte gå av etter Watergate-skandalen i 1972 — som fikk gjennomgå på 60- og 70-tallet. Thompson tilegna da også boka «The Great Shark Hunt» til Nixon med følgende ord: «Til Richard Milhouse Nixon, som aldri svikta meg».

«The Great Shark Hunt», som kom ut i 1979, er en ypperlig og omfangsrik introduksjon til Hunter S. Thompson. På over 600 sider gis et tverrsnitt av Thompson's produksjon, fra artikler og reisebrev bl.a. fra Latin-Amerika som han skreiv for forskjellige magasiner og aviser først på 60-tallet, fram til hans skildring av tungvektskampen mellom Muhammad Ali og Leon Spinks i 1978, og via de tre bøkene han ga ut mellom 1966 og 1973; bøker som skaffa ham et legendarisk ry som stilskapende nyjournalist og forfatter.

For journalisten Thompson var ingen objektiv betrakter som analyserte hendelsene fra utsida, han gikk sjøl inn i dem og gjorde seg til en del av det han skreiv om. Gonzo-journalistikk kalte han det, og Thompson var sjøl «The great Gonzo». Stilen var — og er — subjektiv på en hensynsløs måte, med en målbevisst blanding av fiksjon og fakta. Som han sjøl sa det i et intervju i sommer:

— Den beste diktinga er mye sannere enn noen form for journalistikk.

Med dette som utgangspunkt har Thompson dissektert det amerikanske samfunnet i over to ti-år.

Høydepunktet kom i 1973, da «Fear and Loathing: On the Campaign Trail '72» ble gitt ut. I boka, som først gikk som serie i magasinet «Rolling Stone», følger Thompson valgkampen til den demokratiske, liberale presidentkandidaten George McGovern. Thompson sitter midt i begivenhetene fra

Henda skjelver og neseborra vibrerer mens jeg går mellom tax-free-butikkene på New Yorks John F. Kennedy flyplass. Jeg trekker pusten og stopper. Et firkanta ansikt med gullinnfatta solbriller over den kraftige nesa stirrer på meg; i den smale munnen henger en sigarett i et munnstykke. Hunter S. Thompson er ute med ny bok. Jeg plukker ham ned fra hylla, og forbereder meg på flyturen.

kampanja starter til den går på trynet, og Nixon blir gjenvalgt med en knusende seier. «Four more years» roper Nixon-tilhengerne, og Thompson sammenligner Nixon med Adolf Hitler.

«On the Campaign Trail» er politisk journalistikk som den aldri har vært skrevet før, og neppe vil bli skrevet igjen. Her er glimrende politiske analyser, her er bitende kyniske kommentarer til degeneringa av det amerikanske samfunnet generelt og amerikansk politikk spesielt, og her er — på typisk thompsonske vis — avstikkere til fenomener som amerikansk fotball (Thompson har også vært sportsreporter) og store motorsykler, alt holdt sammen av en glødende og dyktig forteller som er djupt personlig engasjert i det han skriver om. For boka skildrer også Thompsons kamp for en kandidat med humanistiske idealer som Thompson tror på, og traumene når kampanja går mot nederlaget. «Fear and loathing» — frykt og avsky — var også innfallsport i «Fear and Loathing in Las Vegas», som kom ut i 1972 — også etter å ha gått som serie i «Rolling Stone». Med undertittelen «En vill reise til hjertet av Den Amerikanske Drømmen» lar boka oss følge

Thompson og den engelske tegneren Ralph Steadman — som har illustrert flere av Thompsons bøker — til Las Vegas. I en rød Chevrolet fullasta av drikkevarer og narkotiske stoffer inntar de Vegas, og med dødsforakt og hjernen skjeiv av kjemiske stoffer prøver Thompson å legge spillebyen i Nevada-ørkenen for sine føtter.

Thompsons image er da også prega av forholdet han har til dop. I dag er han for å forby crack, men å tillate privat bruk av kokain, sjøl om han innrømmer av at det smaker «elitisme». I «Fear and Loathing in Las Vegas» skriver han om egne inntak så store at de ville ha drept en elefant. Overdrivelser eller ikke: På 70-tallet analyserte medisinske tidsskrifter hvordan stoff påvirket skrivinga hans.

Hunter S. Thompsons gjennombruddsbok kom allerede i 1966. «Hells Angels» het den, og er ei nærmest dokumentarisk, nærgående skildring av motorsykelgjengen Hells Angels i California. I løpet av over et år fulgte Thompson «Englene» på motorsykel, helt til han ble grundig banka opp av dem.

Etter de to «Fear and Loathing»-bøkene tok det ti år til neste bok: «The Curse of Lono», fra 1983. Her har Thompson igjen tegneren Ralph Steadman som reisefølge. Oppdraget deres er å dekke Honolulu Marathon på Hawaii for magasinet «Running». Men hendelsene tar snart overhand. En dopa Thompson drar på havfiske, og tror etterhvert at han er Lono, gu-

den som urbefokninga på Hawaii har venta på i århundrer.

Deretter går det fem år, og vi er framme ved årets «Generation of Swine». I motsetning til tidligere bøker, som har hatt god plass for sidespor, omkjøringer og blindveger, er dette ei samling ukentlige artikler som Thompson skreiv for avisa «San Francisco Examiner» fra 1985 til 1987. I forhold til tidligere bøker blir dette en svakhet. For sjøl om den er umiskjennelig thompsonske, hemmes han av det trangere formatet.

Boka består i stor grad av beiske politiske kommentarer. En del av dem er ikke bra. Libyas president Mohammar Khadafi og PLO-leder Yassir Arafat beskrives f.eks. på en måte som gjentar de fordømmene som amerikansk utenrikspolitikk fremmer. Alikevel bekrefter «Generation of Swine» Thompsons ry som et politisk rovdyr med god luktesans og smak på blod.

Hunter S. Thompson skriver om spørsmål i amerikansk samfunnsnivå på en måte som krever forhandskunnskaper dersom man skal få med seg alle detaljene. Men for en norsk leser med gjennomsnittlige engelskkunnskaper kan han leses med godt utbytte. Som innfallsport anbefales «The Great Shark Hunt» på det varmeste.

Begynn gjerne med artikkelen «Freak Power in the Rockies», og les den som ei motvekt til alle reportasjene fra dagens amerikanske valgkamp. For her får du fortellinga om da Thompson i 1970 stilte til valg som sheriff i Aspen, Colorado — og nesten ble valgt. Atten år seinere har Thompson fylt 51. Fortsatt kjemper han under banneret til «The Freak Power Uprising».

Leif Steinholt

Bare løgnere og oppvilgere mener at skolen ikke bygger på likhet, hevder Rute 80s gjesteskrivent Tor Fuglerud. Han er minoritetsansvarlig i Oslo Gymnasiastutvalg.

FOTO: LEIF STEINHOLT

SKOLEN I NORGE er lik for alle, alle har vi de samme mulighetene til å utdanne oss til det yrke vi ønsker, alle har vi samme muligheten til å lykkes i den norske skolen.

Det er heller ingen mangel på plasser i skolen. Det at noen få elever ikke får plass er utelukkende et luksusproblem som skapes ved at noen egoistiske individer tar seg den frihet å ombestemme seg for hva de ønsker å bli midt under utdannelsen.

I Norge har man valgfrihet og dette må naturligvis gjelde skolesystemet også. Derfor er det en selvfølge at de elevene som ønsker det må få muligheten til å velge en linje som Internasjonalt Baccalaureate selv om denne linja trekker uforholdsmessig store ressurser ut av skolen generelt. Det står en hver elev fritt å velge om han ønsker sin undervisning på engelsk, og

den som påstår at dette på noen måte favoriserer barn med akademisk bakgrunn er en oppvigler som ei har innsett at det ikke lenger finnes klasser i Norge og tyr til løgn for å ødelegge det fellesskap og det demokrati vår nasjon i dag kan vise til.

Jeg nærer naturlig nok intet ønske om å fremstå som en løgner, men jeg vil ta meg den frihet å foreta et lite tankeeksperiment (selvfølgelig helt uten rot i virkeligheten) bare for å illustrere hvor vanvittig en slik tanke er.

Hva om skolen i Norge ikke var bygd på prinsippet om likhet for alle, hva om den isteden var et middel for å gi en utvalgt gruppe kunnskap om hvordan å herske mens en mye større gruppe ble undervist i hvordan de skal bli hersket over? Gud forby en slik tanke. Skulle det virkelig være slik at skolens ressurser ble penset inn på et eksklusivt utvalg elever innen f.eks. data og

høyteknologi mens resten av skolen forfalt? Skulle skolen forlate sin posisjon som kunnskapsformidler til allmuen og i stedet bli en oppbevaringsanstalt for en mengde potensielle arbeidsløse?

Selvfølgelig ville dette gi seg en rekke utslag. Staten som arbeidsgiver ville neppe være interessert i å betale tantene og onklene i denne ungdomsbarnshagen like mye som i den tidligere kunnskapsformidler.

Dette er naturligvis utenkelig. Forestill Dem bare hvilket ramaskrik som ville oppstå dersom skolebygningen ble tillatt å forfalle, eller den harme som ville rette seg seg mot en regjering som ikke ser seg istand til å providere ungdommen med et undervisningstilbud. Disse notoriske bråkmakerne, for ikke å si pøblene, kan umulig tillegge befolkningen i vårt stolte land særlig samfunnsengasjement om de forestiller seg at forsøk på

å omgjøre skolen fra en institusjon til fremme for opplysninger til en anstalt, hvis funksjoner var å apatisere og oppbevare ungdommen, kunne finne sted uten at det ville ført til de reneste opptøyer.

En slik holdning røper en mangel på innsikt i massepsykologi som ikke hører noe sted hjemme. Tror disse menneskene virkelig at befolkningen i et av verdens mest velskolerte land blindt vil sverge til autoriteter og billige utspill uten å nøye tenke gjennom hva konsekvensene av de foreslåtte handlinger vil være?

Nei, vårt demokrati bygger på et opplyst folk som fullt ut kan se for seg selv hva som skjer i samfunnet rundt seg, og ideene om at de styrende organer i hemmelighet skulle kunne gjeninnføre de klasseskillene vi nå har opphevet, kan ikke annet enn falle på sin egen urimelighet.

Tor Fuglerud

ÅH!!
OM BARE...

...jeg går naken på bussen, tasser opp stigbrettet, labber inn midtgangen, stikker klippekortet inn i den oransje maskina med bare, nakne armer. Passer på å ikke miste balansen i det bussen kjører ut i veien, står, holder godt grep om reima i taket. Håra under armene stritter mjukt, svart mot hvit hud og bleike blå blodårer som snor seg i mønster over kroppen min, maler innsida mi i bilder for de andre — der — som sitter med lukkede ansikter, tilmålte bevegelser, håret i fengsel.

Magen min
er ikke fengslet.

Jeg lar den henge sånn, med smilerynker rundt navlen,
puppene mine deiser ut til hver sin side;

jeg
— rak i ryggen —

holder dem oppe, som vannmeloner agurker GRESSKAR står de ut til høyre/venstre,
klare til skudd...kanonene mine.

Gamle damer i støvete kåper gjemmer tynne hårstrå under hattene — blunker skremt
inni rynkene. De hvisker lavt: «Vær varsom...!»

Unge jenter uten hud, med malte øyne, kropp i korsett,
håret som rullgardiner STIRRER. Åpenlyst,
Blærete.

Men jeg og den stolte kroppen min gliser tørt tilbake.

HØ! Her er jeg — hvor er du?

Menn som stirrer feigt ut av vinduene;
menn

som ellers er trygge og sikre med hengende baller og flørt i blikket;
«Jeg eier verden» skrevet i panna.

De lar ikke øynene synes i dag.

HA!

FOR DE EIER IKKE!

Jeg har pupper, hengemage, flat rumpe, korte bein, årer som krysser meg med
blå linjer og svart hår på tissen...

...og INGEN ANDRE ENN
MEG EIER! HA.

— Dagdrømmer på halv-fem-buss.
IDA MELVOLD

Imperiet. Frontfigur Joachim Thåstrøm: I slutten av august spilte de avskjedskonsert tre kvelder på Sardine's i Oslo. Imperiet ga nytt liv til «Fred», en gammel sang av Bjørn Afzelius' og Mikael Wiehes Hoola Bandola Band. I 1988, mens Reagan og Gorbatsjov snakker sammen og avisspaltene fylles av lovord om fred og avspenning, er den like aktuell som da den ble skrevet. For er det virkelig fred vi vil ha — samme hva prisen er?
FOTO: PAAL AUDESTAD

F R E D

Är det verkligen Fred vi vill ha
Till varje tänkbart pris
Är vi alldeles säkra på det
Att det värsta av allt e' krig.

Me'lag ska landet byggas upp
O lagen kräver Fred
Så att dom som äger makt och guld
Ska kunna tjäna ännu mer

Är det verkligen Fred vi vill ha
Till varje tänkbart pris
Är vi alldeles säkra på det
Att det värsta av allt e' krig.

Me'Freden kommer segaren
Och han som slogs och stred
Får på böjda knän och med huvu-
et't lågt
Ta emot den starkes Fred

Är det verkligen...

Me'Freden kommer tystnaden
Allt ordnas underhand
Och folk å'länder styckas upp
I Samförståndets namn

Är det verkligen...

Bokseren i Buret

JA, VELKOMMEN inn i Buret da, smiler hun, føl dere heime! Hun ler en trillende liten latter med en snert av råhet. Jeg får en stol og fotografen henvises til ei pappeske fylt med klær.

Vi er på besøk på Trondheim Jernbanestasjon, nærmere bestemt vaktrommet mellom dame- og herredassen og mødrerommet. Klokka er fire om ettermiddagen og i dag avløser Torill Sallaup vakta på vegne av Bokseklubben av 1930, eller B 30. Den eneste av tre Trondheimsklubber som trener jenter.

Jeg har kommet for å snakke med Torill om det å være ei litt original jente i en ikke så altfor stor by. Men jeg fatter snart at her er det Torill som fører ordet, for taleproblemer har denne jenta aldri hatt.

KAMERATER

— Det er en ensom jobb, begynner hun, men OK. Fordi jeg får lest mye her, og lytta til musikk.

Hun løfter ei bok.

— Ja, dette er ikke min litteratur, ler hun, og viser fram en åpnar paperback med tittelen «Bittersøte kvelder».

— Disse bøkene ender likt alle sammen. Det gjør derimot ikke denne: Winnie Mandelas «En del av meg selv». Hun er mitt ideal for tiden. Kanskje i lag med Ingvar Ambjørnsen. Han må da være litt gal? Skulle gjerne møtt ham!

— Men, en får da noen kamerater her også. Torill peker over mot herredassen.

— Spesielt vinterstid trekker alkiens inn for å låne litt varme av NSB. Faan det er jo så nødvendig mange av dem! Noe av jobben min er å passe på at ingen oppholder seg unødig mye på dassen. Men så lenge de ikke gjør noe galt, lær jeg dem være. Det finnes nok av vakter som pælmer ut.

— Gutta på dassen leiker lærer med meg når jeg sitter her om kveldene med lekser. Skal lære bort da vet du. Andre skal være «kjæresten» min, og da hender det at jeg

sprekker. Men jevnt over er dem helt OK. Så stikker Ann innom en gang i mellom. Ei altfor snill jente, som er prostituert og narroman. Vi har gratis kaffe her i Buret, og sier ja takk til en prat.

IKKE TYSON

— Fortell mer om boksinga. Når begynte du med den?

— Du skjønner jeg spilte handball i ti år før jeg begynte i B 30 for snart to år sia. Ville holde meg i form på en artig måte. Skulle treni tre ganger i uka, men det blir mindre nå. Det er forskjell på boksing på vårt nivå, og på Tyson. Vi bokser i tre runder i en kamp, proffgutta i femten. Og vi får heller ikke femten millioner for kampen å slå oss helselause for, så vi er mer omtensomme. Og vi er ikke dumme naut heller som bokser topplaus. Torill lager en gjeip forteller om en toppløs boksekamp hun var vitne til i Syden.

— Jenteboksing er en alvorlig sport!

Det lille hvite flisbelagte vaktrommet er blitt både klamt og røykfylt etterhvert, og vi lufter ut mens Torill byr på rundstykker og melk.

Veggene i Buret er dekket med plakater. Blant Mel Gibson og Jon Bon Jovi finner jeg en spartansk utforma Boikott Shell-plakat.

— Ja, den er min, skyter Torill inn, hun følger blikket mitt over veggene.

— Du er opptatt av det som skjer i Sør-Afrika?, spør jeg.

— JA! Men mer av innenlandsk politikk. Det gjør meg rasende når folk og regjering trakasserer utlendinger på grunn av kultur og farge. Jeg bokser sammen med en iraner, og kjenner noen fra Eritrea, og kan ta det helt personlig når de eller andre blir behandla jævlig. Derfor er jeg medlem i Folkeaksjonen Mot Rasisme, men jeg kunne nok vært mer aktiv. Videre organiserte jeg meg politisk her i vår.

ALLIANSER

Hvorfor i Rød Ungdom?

— Ei jente på gymnaset dro meg med da

høyregjengen tok over i NGS. Vi var frustrert over den retninga NGS-politikken tok. Jeg fatta en del poeng da.

— Seinere ble jeg med på Rød Ungdoms jentekonferanse. Det var i vår. Og da var det gjort. Jeg forsto at her hørte en del av hodet mitt heime.

— Men Rød Ungdom må skape allianser med andre folk på venstresida i enkeltsaker. Vi må gjøre mer enn stands. Politisk ungdom må gjøre noe politisk gøy. Vi må fram med politikken vår som virkelig er en positiv politikk. Fordi vil vil noe godt for folk. Det er da ikke noe å gjemme seg under en standsbukk for!

— Det vil bli spissere i Trondheim også. Dette samfunnet har aldri gitt folk noe gratis, så det vil bli nedskjæringer. Og hvordan vil ungdom reagere da? Mye er opp til oss.

— Vi kan skape mye action i Trondheim, mye gøy og positiv action, og foreløpig holder politiet en lav profil, ler hun.

— Rød Ungdom må være flinkere til å bruke oss. Vi ferskiser tør ikke legge opp til mye sjøl.

Torill tenner nok en Petterøes og blåser blåroyken ut i rommet.

— Æ drit i røykeloven æ!

— Hvordan er du blitt den du er?, spør jeg.

— Jeg har alltid vært rød, fastslår hun.

— Jeg er født inn i en arbeiderfamilie, mamma var heime og pappa bilmekaniker. Mamma var helten min da, og har påvirket meg mye seinere. Da foreldra mine ble skilt begynte mamma å lukte litt på utdanning. Hun oppdaga alt hun hadde krav på, som hun ikke fikk og hun ble rasende da hun ikke fikk barnehageplass til oss tre søsknene. Da begynte hun å stemme RV.

— Fortida mi er en karusell av MC-folk, sport, radisser og sossor, og her er jeg altså i dag. Jeg omgås mye politisk aktive folk, og mye politisk diskuterende folk. Uffa-folk (Ungdom for fri aktivitet), teaterfolk og barndomsvenner jeg vokste opp med, alle har prega Torill Sallaup!

— Jeg går mye på kafé 3B her i byen. Mye bra å høre der. Og mye dårlig. Men jeg

bryr meg om dem som har noe vettugt å melde. Et ungdomsmiljø er vanskelig men viktig. Trondheim er en brokete samling folk. Det finnes i aller høyeste grad potensiale for å slå tilbake høyrebølgen.

AMBISJONER

Klokka skyver tida framover og Torill skal snart ha pause. Men jeg vil alikevel vite litt om framtida for Torill Sallaup.

— Framtida kan jo bli like vinglete som fortida. Torill ler den lille latteren sin. — Sjøl om jeg er mer bevisst nå enn før. Jeg vet iallefall at jeg ikke vil ha ei «blokkleilighet på Kolstad — mann — bruktbil — to unger — ni til fire-jobb og blå morgenkåpe»-framtid. Torill ler litt rått igjen.

— Og jeg har ambisjoner utover det å bli skuffa over at jeg aldri ble lege eller advokat! Kanskje altmuligfrilancer er noe for meg? Nei, alvorlig nå; jeg vil satse i retning av foto eller elektro. Og teater vil jeg ha som hobby hele livet.

Torill stopper opp og tenker en stund. En uvant stillhet senker seg over oss for første gang siden vi kom. Jeg skjønner at samtalen er over. I det samme avbryter hun tankene mine.

— Barndommen min lærte meg mye om framtida og hvilke krav jeg skal stille til den. Jeg vil jo også ha et idealsamfunn «kor ingen folk e' fattige og rike», som sangen sier. Vi hadde ikke noe utover det vi trengte heime hos oss. Det er kanskje 80-års fattigdom det? Overklassen kjøper klær av motehusene og arbeidsfolk kjøper dem når de blir sydd av småjenter i tredje verden til en billig og dårlig penge. Men er det arbeidsfolks feil, blir det bedre om vi dropper å kjøpe klær?

— Barndommen min er det beste jeg har! Jeg er stolt av den, av oss. Av vanlige folk.

— Hadde foreldra mine vært rike, kunne jeg vært en snobb i dag. Og hva hadde jeg visst om da?

Tekst: Torunn N. Sørsæther
Foto: Rune Hansen

*Barndommen min er det beste jeg har! Jeg er stolt av den, av oss. Av vanlige folk.
 — Hadde foreldra mine vært rike, kunne jeg vært en snobb i dag.
 Og hva hadde jeg visst om da?*

DA ARBEIDERKLASSEN begynte å demonstrere 1. mai, trodde mange av den tidas revolusjonære at kapitalismen uungåelig ville gå mot sin undergang. Det gamle ville — uansett hva som skjedde — styrte sammen i grus. I begynnelsen var det derfor mulig å slå seg til ro med små seire og delreformer. Historiens krefter ville virke mot kapitalismen. Det stemte ikke. Det eksisterer ingen himmelsk bok hvor framtida står skrevet ned. Det fins ingen uunngåelig framtid, verken på godt eller ondt. Mennesket skaper seg selv og sin egen historie. Det som ikke blir gjort, blir ikke besørget av «krefter».

Helt siden arbeiderbevegelsens og arbeiderpartienes aller første begynnelse, har verdenskrise fulgt på verdenskrig, for igjen på sin side å bli avløst av verdenskrise som blir fulgt av nye kriser og nye kriger. Selvfølgelig kunne kapitalismen overleve. Menneskets utsuging av mennesket er en effektiv motor i samfunnsutviklingen. Utsugingen er ikke den eneste mulige motor; men den er som vi vet mulig. Og selvfølgelig kan kapitalismen ennå overleve og videreutvikles. Selvfølgelig kan den herskende klasse fortsatt beholde sin makt lenge. Det er bare å se seg omkring. Den som tror på uunngåelige framskritt, er dum eller bedratt. Eller narret til underdanig dumhet.

JA, DE NYE tekniske og vitenskapelige framskritt er en like voldsom revolusjon som den industrielle. Endelig er det mulig for mennesket å virkeliggjøre drømmen om at ethvert menneskes liv kan bli fritt, stort og rikt. Ingen trenger lenger å sulte, ingen trenger lenger å arbeide med fornedrende og nedslitende arbeid. Endelig er dørene til frihetens rike slått opp. Det er klart og synlig for oss. Det er mulig å gi enhver etter behov; og hvor alle kan utvikle seg fritt. Muligheten eksisterer. Men virkeligheten er ikke slik.

Denne nye tekniske revolusjonen åpner mulighetenes dør, men den herskende klasse leder slett ikke folket gjennom den døra. Det ville ikke være lønnsomt. Det ville medføre undergangen for denne klassen. Og ingen herskende klasse i historien har noensinne avskaffet sitt eget herredømme. De stenger igjen døra. Følgelig blomstrer kapitalismen, og stadig større deler av verden legges øde. Den teknikken som gjør det mulig å forvandle jorda til et paradys med ren luft og godt miljø, forpester alt og skaper ørkener, omdanner lufta til giftgass og får gravide kvinner til å føde misfostre.

Det er ikke teknologien og vitenskapen — kunnskapen — som utgjør en trussel. Det er den herskende klasse som baserer sin eksistens på menneskets utsuging av mennesket, som behersker teknikken for profittens skyld. Og produksjonen for profitt fortærer ikke bare miljøet rundt menneskene, men den tillintetgjør også menneskene selv. I de landene som er gjort fattige og ufrie — de som med en pervers omskriving kalles utviklingsland — utslettes millioner av ulønnsomme mennesker gjennom en bevisst utslutting. I de utsugde og utbyttede landene som samtidig gjennomgår en kapitalistisk utvikling

— som for eksempel India — blir selve majoriteten av innbyggerne en overflødig og parasittisk masse for de som hersker.

IKAPITALISMENS kjerneområder, i De forente stater og Vest-Europa, vokser de gruppene som blir stilt utenfor samfunnet. De gamle industriene faller sammen i aske og støv. Hele attenhundretallets imponerende teknologi har i disse områdene blitt umoderne, på samme måte som i sin tid de gamle skrekkøglene. Verft og stålverk blir utslettet. De arbeidsløse er ikke lenger en reserve; de er overflødige, unemployable som det heter på engelsk. Stadig større deler av den gamle arbeiderklassen kan aldri mer regne med et meningsfylt arbeid. I høyden — så lenge den herskende klasse finner det verdt strevet og kostnadene å beholde velferdssamfunnet — kan de overflødige (de «friställda») likevel håpe på at de får trygd, sysselsetting og terapi. Siden blir de fjernet!

Det svært enkle som må sies om og om igjen

Regjeringens farge og politikernes fraser er likegyldig i en større sammenheng. Venstre-regjering eller høyre-regjering. Se på Frankrike! Se på England! Se på De forente stater. Trofast har arbeiderklassen i årtier stemt på reformistiske sosialister og revisjonistiske kommunister og new-dealende demokrater. Hva hadde de igjen for det når profitten krevde sitt? Ingenting! Thatchers høyre-regjering. Når folk trodde de stemte som samfunnsmedlemmer, var det stemmekveg de var.

BÅDE HØYRE-regjeringer og venstre-regjeringer forsøker nå å knekke arbeiderklassens klasseorganisasjoner med lover, forordninger og regler. Mot militante organisasjoner brukes det hensynsløst hardhendte midler, nå som før. Men til og med klassesamarbeidsreformister og de stuerene revisjonistene får lære hvem som er herre i huset og hvem som er dreng. Mot alt dette har de tradisjonelle faglige organisasjoner intet forsvaret. Aksjonene deres blir slag i lufta, de fungerer ikke engang lenger på et lavmål; de har ikke

svar; de tappes for medlemmer; de er maktesløse. Vi har sett det skje med den mektige fagbevegelsen i De forente stater. Vi ser det skje i England og i Frankrike. Til og med den store og en gang kjempende CGT befinner seg i oppløsning. Sågar LO står for tur. Til tross for sin høye organisasjonsprosent. Hvis ikke...

For klassesamarbeidende faglige organisasjoner, «folkhem» og velferdssamfunn var lønnsomme i en epoke da kapitalismen trengte en stor og noenlunde utdannet, rolig og trygg arbeiderklasse. Da teknikken forandret seg og kapitalismen fikk andre behov, ble alt dette (og rundgangen som velferdssamfunnet kalles av de nyliberale) bare ulønnsomt og ødeleggende for markedet. Det ble derfor avvirket i land etter land av økonomisk nødvendighet — enten de kaller seg demokratisk kapitalistiske eller sosialistiske. Så fins det ikke engang den beskyttelsen igjen for det arbeidende folket, og til slutt får enhver mulighet til å bli sin egen lykkes smed, som i Texas. Slik det heter i det landet der bag-

klasseorganisasjonene gjennom klassekamp, og ut fra sine egne interesser velter hele spillet. Rasismen og det religiøse hatet gjør utsuging og undertrykkelse stadig mer lønnsomt. Så lenge folket er splittet, er det ufarlig; når folket kjemper innbyrdes blir det pøbel — pøbel som kan styres. Det er dette som skjer over hele Europa i dag. Dette er grunnen til at den russiske sjåvinismen piskes opp blant russerne i det som en gang var Sovjetunionen. Derfor øker hetsen mot arabere i Frankrike og mot fargede i England. Derfor agiterer rasister i Sverige og Norge mot svartinger. Rasismen og ghettoiseringen tjener stat og profit.

MEN INTET er gitt på forhånd. Det er mulig for det arbeidende folket å snu utviklingen. Revolusjon er mulig. Men bare mulig. Den forutsetter nemlig både faglig og politisk organisering og bevissthet. Og hvis organisasjonene er små og oppsplittende hos oss, så kommer det i tillegg at bevisstheten er mangelfull. For en nødvendig bevissthet innebærer også en forståelse av det faktum at så lenge de ulike truslene møtes en for en, kommer den herskende klasse alltid til å seire. Det gjelder kampen om miljøet eller mot arbeidsløsheten, aksjoner mot sultekatastrofer eller mot rasisme. Hvis ikke spørsmålene settes inn i en helhet; nødvendigheten av en grunnleggende revolusjonær omveltning som knuser det nåværende klasse-samfunnet og dette samfunnets stat; vil aksjonene i lengden ikke bare bli meningsløse, men også statsbevarende.

For å organisere en virkelig motstand, er det nødvendig å organisere en bred allianse også med folk som er fanget i illusjoner — spesielt med de som sitter fanget i illusjoner og overtro — men i denne alliansen må det vises at det ikke fins noen mulighet til å kunne reformere verden ut av elendigheten. Bevisstgjøre! Først da blir delmålene meningsfulle.

UANSETT HVA DET gjelder; miljø eller fredsspørsmålet, helsevesenet eller arbeidsløsheten, Moskvass eller Washingtons imperialism, kokoloniseringen av kulturen, underbetalingen av kvinner, den nye teknologiske revolusjonen, eller sultkatastrofen i Afrika; er det nødvendig både å søke en bred enighet i de ulike spørsmålene, og samtidig, klart og tydelig, dag ut og dag inn, år etter år, uansett høyrevind eller venstrevind eller hva som anses taktisk, å fortsette å si som sant er, at det ikke fins noen mulighet for delløsninger. Først med kapitalismens og imperialismens undergang, klassestatens tillintetgjørelse, blir et fritt og bevisst menneskelig liv en praktisk mulighet.

Jan Myrdal

(Artikkelen er henta fra Jan Myrdal-samlinga «Kaptein Nemos virkelige navn. Artikler i utvalg 1949—86», utgitt av Klassekampen A/S 1986. Den ble først trykket i det svenske tidskriftet Folket i Bild/Kulturfront nr. 11 1986).

RØD UNGDOMS MAGASIN

spennende og stimulerende

stilig, sterk og stolt

strukturert og systematisk

sann og saklig

sosialistisk

Ja,

jeg vil ha opplysninger om Rød Ungdom
jeg vil gå på Rød Ungdoms studiesirkel
jeg vil bli medlem i Rød Ungdom
jeg vil gå på Rød Ungdoms bøllekurs
jeg vil abonnere på Rute 80, kr. 50,- for 6 nummer

Namn: Adresse:
Postnr./sted: Skole: